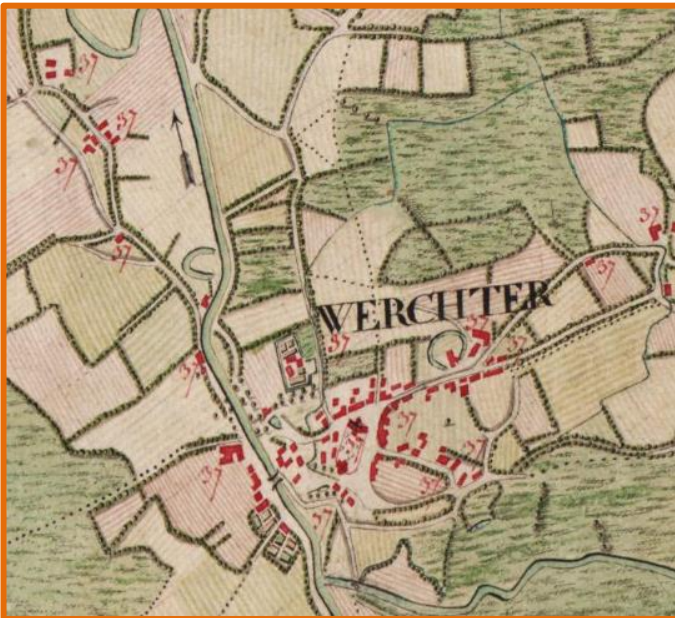

ARCHEOLOGIENOTA ROTSELAAR - VOSSEBERGEN

J. CLAESEN, B. VAN GENECHTEN,
E. AUDENAERT & K. BOUCKAERT

SEPTEMBER 2020

Titel

Archeologienota zonder ingreep in de bodem. Rotselaar - Vossebergen

Auteur(s)

Jan Claesen, Ben Van Genechten,
Evelien Audenaert & Kevin Bouckaert

Projectnummer

2020H73

Plaats en datum

Kortenaken, september 2020

Reeks en nummer

ARCHEBO rapport 2020H73
ISSN 2034-5615

© 2020 ARCHEBO bvba

ARCHEBO aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen worden in een geautomatiseerd gegevensbestand, en/of openbaar gemaakt worden in enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie of enige andere wijze, zonder voorafgaandelijke toestemming van de opdrachtgever.

INHOUD

1	Inleiding	4
1.1	<i>Algemeen</i>	<i>4</i>
1.2	<i>Beschrijving onderzoeksopdracht</i>	<i>4</i>
1.3	<i>Doelstellingen</i>	<i>7</i>
1.4	<i>Randvoorwaarden.....</i>	<i>7</i>
1.5	<i>Onderzoeksvragen</i>	<i>7</i>
2	Huidige & toekomstige situatie	8
2.1	<i>Huidige situatie</i>	<i>8</i>
2.2	<i>Toekomstige situatie</i>	<i>10</i>
3	Bureauonderzoek	11
3.1	<i>Landschappelijke & bodemkundige situering</i>	<i>11</i>
3.2	<i>Archeologische en erfgoedkundige data.....</i>	<i>20</i>
3.3	<i>Historiek en cartografische bronnen</i>	<i>24</i>
3.4	<i>Archeologische verwachting</i>	<i>33</i>
4	Resultaten bureauonderzoek	34
4.1	<i>Algemeen</i>	<i>34</i>
4.2	<i>Beantwoording onderzoeksvragen</i>	<i>34</i>
4.3	<i>Samenvatting / assessment bureauonderzoek</i>	<i>35</i>
4.4	<i>Programma van maatregelen</i>	<i>36</i>
5	Bibliografie	37
6	Figurenlijst.....	39
7	Plannenlijst.....	40

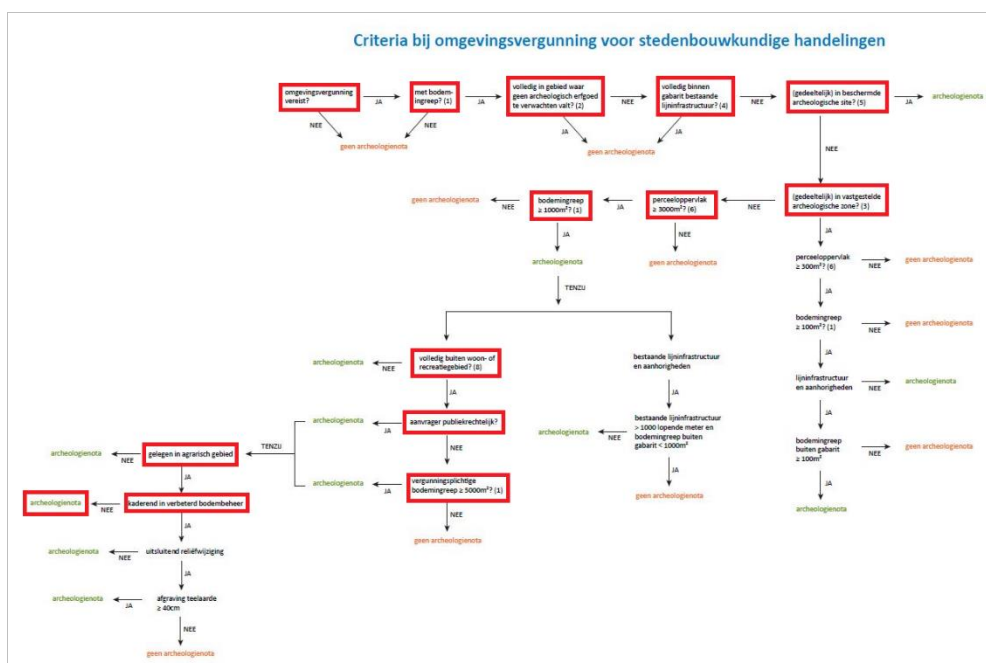
1 INLEIDING

1.1 ALGEMEEN

Bij het aanvragen van een omgevingsvergunning kan het zijn dat het toevoegen van een archeologienota aan de aanvraag verplicht wordt gesteld. De archeologienota wordt geschreven door een erkend archeoloog en bevat de resultaten van een archeologisch vooronderzoek en een advies voor vrijgave of eventueel vervolgonderzoek.

Het toevoegen van een archeologienota aan een omgevingsvergunning is afhankelijk van een aantal criteria:

- De totale oppervlakte van de percelen
- De oppervlakte van de geplande bodemingrepen
- De ruimtelijke bestemming van het terrein
- De ligging van het terrein binnen of buiten een archeologische zone of de site volgens de inventaris

Figuur 1: Criteria bij omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen

1.2 BESCHRIJVING ONDERZOEKSOPDRACHT

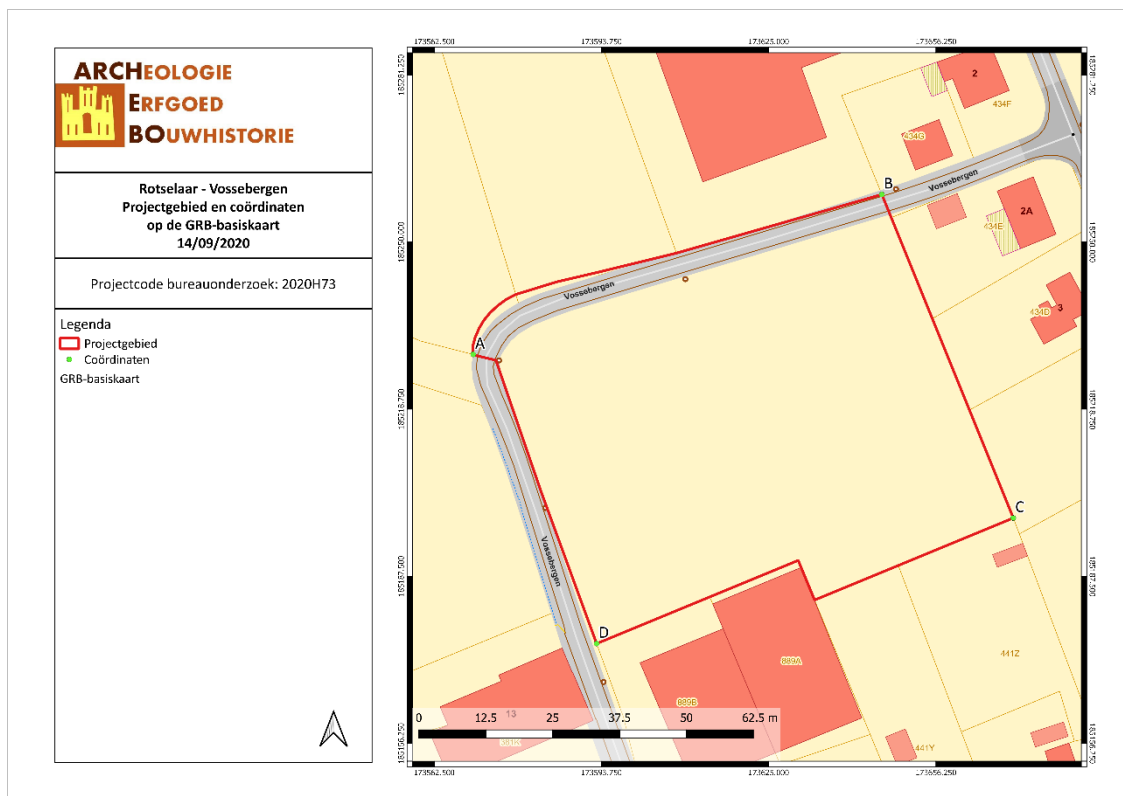
Naar aanleiding van een omgevingsvergunning heeft ARCHEBO bvba een archeologienota opgemaakt voor een projectgebied aan de Vossebergen (zonder huisnummer) in Werchter (Rotselaar, Vlaams-Brabant). Binnen het projectgebied zal de opdrachtgever sociale woningen optrekken. Elke woning wordt voorzien van een terras. Ter hoogte van de Vossebergen (zowel aan de noordelijke als aan de westelijke grens van het projectgebied) vertrekt een wegenis die door het terrein zal lopen en die langs de verschillende woningen loopt. Er worden parkeerplaatsen voorzien, er zullen twee fietsenbergingen en een tuinberging opgetrokken worden en er zullen twee wadi's en een groene zone aangelegd worden. Het projectgebied is ca. 5 274,810 m² groot.

Aangezien de aanvraag voor een omgevingsvergunning na 1 juni 2016 werd ingediend, is een archeologienota evenwel vereist, zoals vastgelegd in het Onroerenderfgoeddecreet (art. 5.4.1, 5.4.2, 5.4.8 en 5.4.9). Het bureauonderzoek werd uitgevoerd in augustus-september 2020 onder leiding van erkend archeoloog Jan Claesen. In de onderhavige archeologienota worden de locatie van het terrein en

de reeds uitgevoerde werken geanalyseerd. Deze informatie wordt samen met de resultaten van een archeologisch bureauonderzoek bestudeerd.

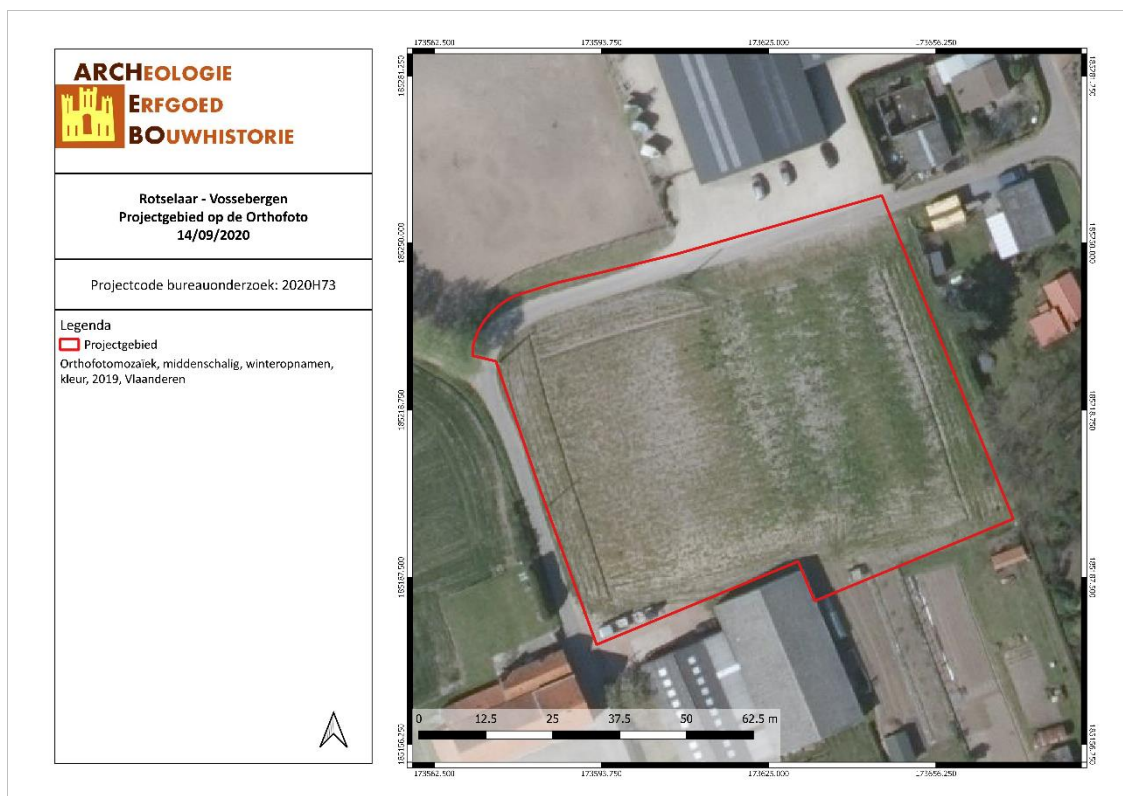
Administratieve fiche	
Naam site:	Rotselaar – Vossebergen
Onderzoek:	Archeologienota zonder ingreep in de bodem. Rotselaar - Vossebergen
Ligging:	Vlaams-Brabant, Rotselaar, deelgemeente Werchter, Vossebergen (zonder huisnummer)
Kadaster:	Rotselaar, afdeling 2 (Werchter), sectie E, perceelnummer 437B
Coördinaten:	A X 173569.771
	Y 185228.975
	B X 173646.134
	Y 185258.891
	C X 173670.693
	Y 185198.385
	D X 173592.834
	Y 185174.888
Uitvoerder:	ARCHEBO bvba Merelnest 5 3470 Kortenaken
Projectcode bureauonderzoek:	2020H73
Projectleiding:	Jan Claesen
Erkenningsnummer projectleiding:	OE/ERK/Archeoloog/2015/00014
Bewaarplaats archief:	Bij de opdrachtgever
Grootte projectgebied:	Ca. 5 274,810 m ²
Uitvoeringsperiode:	Augustus – september 2020
Reden van de ingreep	Oprichten sociale woningen en omgevingsaanleg
Wetenschappelijke vraagstelling:	Het doel van deze archeologienota is een archeologische evaluatie van het terrein, de geplande werken en impact op het bodemarchief.
Termen Thesauri:	Bureauonderzoek, verstoring, stedenbouwkundig, sociale woningen, omgevingsaanleg, agrarische gebieden

De onderstaande GRB-kadasterkaart en Orthofoto tonen het projectgebied op de meest recente stadskaarten en luchtfoto's.

ROVO/20/09/14/1 - Digitale aanmaak

Figuur 2: Situering van het projectgebied en de coördinaten op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2020)

ROVO/20/09/14/2 - Digitale aanmaak

Figuur 3: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2020)

1.3 DOELSTELLINGEN

In het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. In het licht van de bestaande wetgeving heeft de opdrachtgever beslist eventuele belangrijke archeologische waarden te onderzoeken voorafgaande aan de werken. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Onderdeel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen worden geformuleerd voor vervolgonderzoek.

Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen vernietigd worden, is een archeologisch onderzoek nodig. Er wordt een bureauonderzoek uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het projectgebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het projectgebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het projectgebied, zal de bodem onderzocht worden op gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren.

1.4 RANDVOORWAARDEN

Het betreft een uitgesteld onderzoek omwille van economische redenen.

1.5 ONDERZOEKSVRAGEN

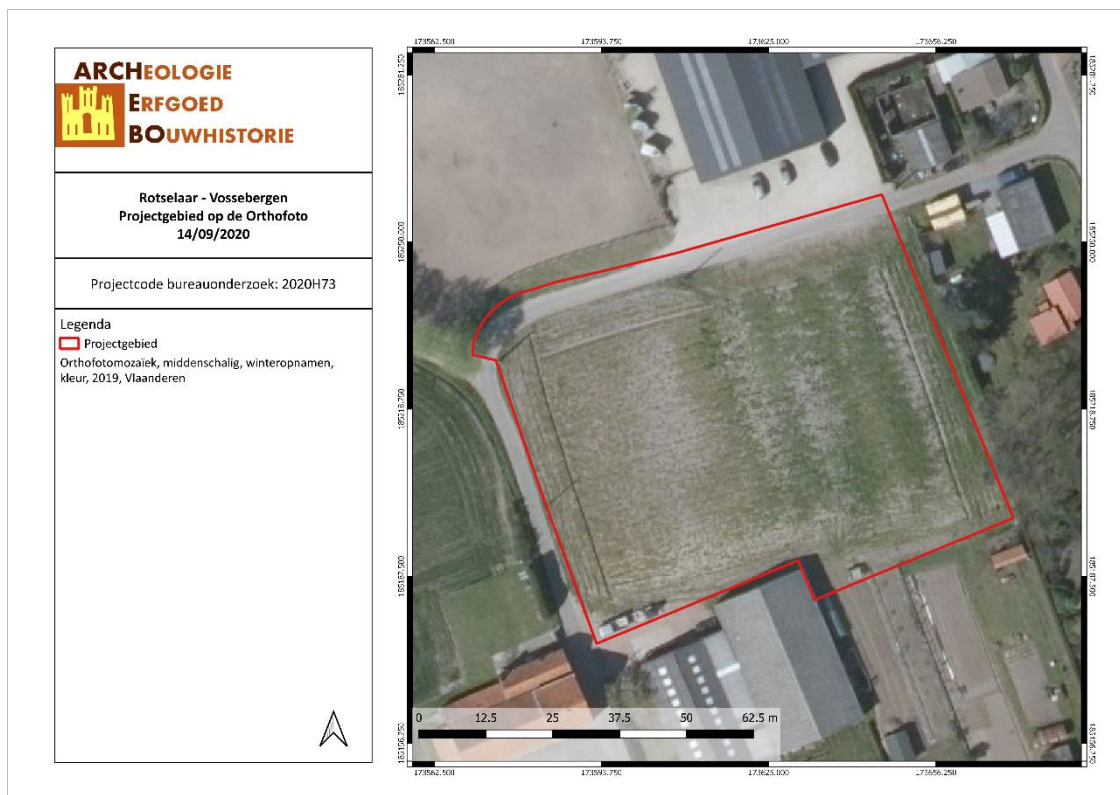
Tijdens het bureauonderzoek dienen op zijn minst onderstaande vragen beantwoord te worden:

1. *Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?*
2. *Welke info is er nog te vinden over voormalige constructies op het terrein?*
3. *Welke archeologische structuren kunnen ter hoogte van het projectgebied verwacht worden op basis van een analyse van historisch kaart- en bronnenmateriaal?*
4. *In welke mate en in welke zones kan er een recente verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed?*

2 HUIDIGE & TOEKOMSTIGE SITUATIE

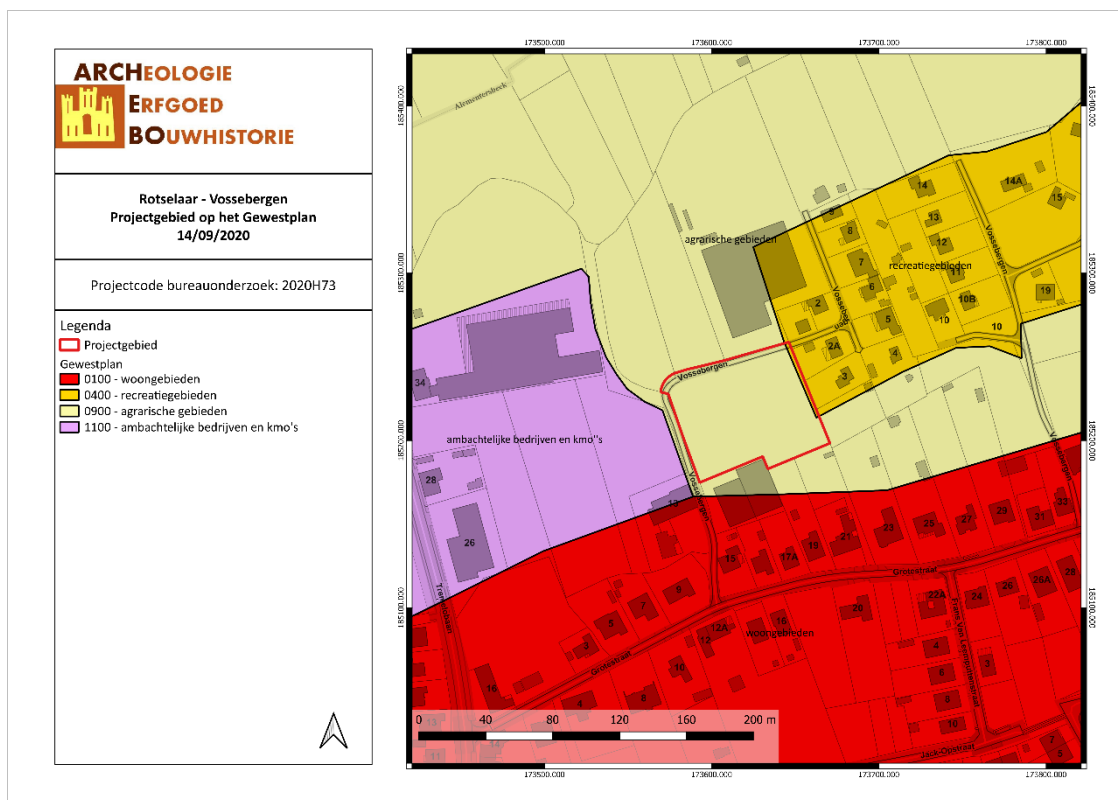
2.1 HUIDIGE SITUATIE

Het projectgebied ligt aan de Vossebergen (zonder huisnummer) in Werchter (Rotselaar, Vlaams-Brabant). Het terrein wordt gebruikt als akkerland en boomgaard. Binnen het projectgebied staan nog twee peilbuizen die nog minsten één jaar behouden moeten blijven. Volgens het gewestplan ligt het projectgebied binnen agrarische gebieden, slechts een zeer smalle strook langs de oostelijke grens wordt gekarteerd als recreatiegebieden. Echter is een proRUP vanop toepassing dat stelt dat deze zones voor weekendverblijven, campings en residentiële woonwagenterreinen dienen.

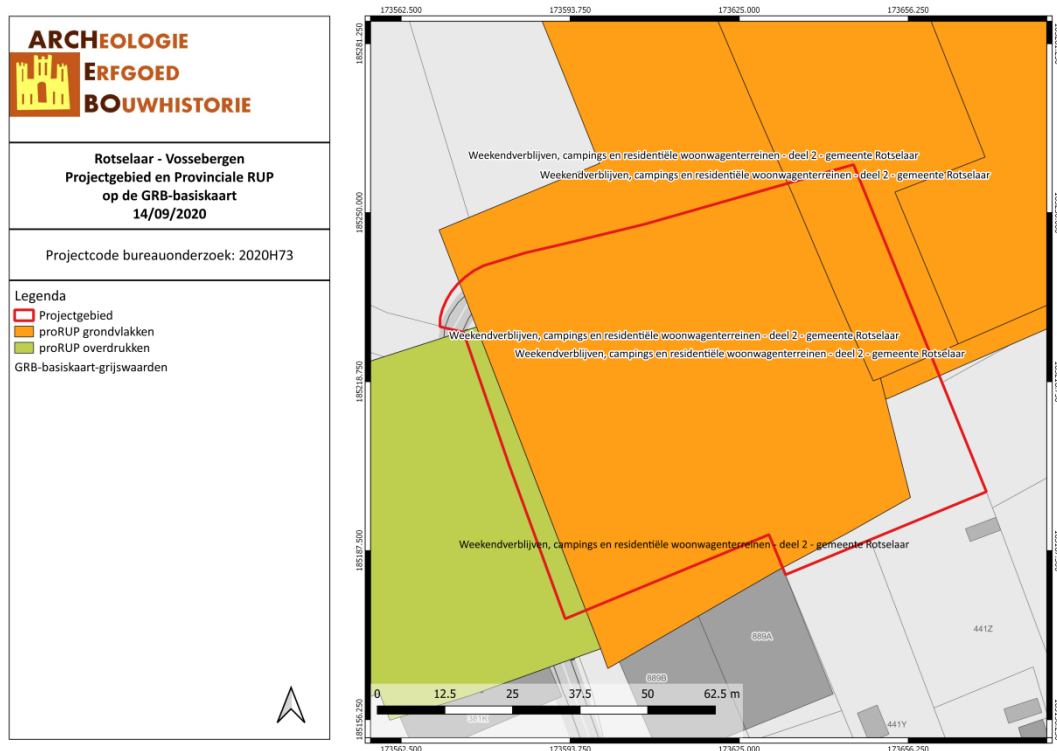
ROVO/20/09/14/3 - Digitale aanmaak

Figuur 4: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2020)

ROVO/20/09/14/4 - Digitale aanmaak

Figuur 5: Situering van het projectgebied op Gewestplan (Geopunt, 2020)

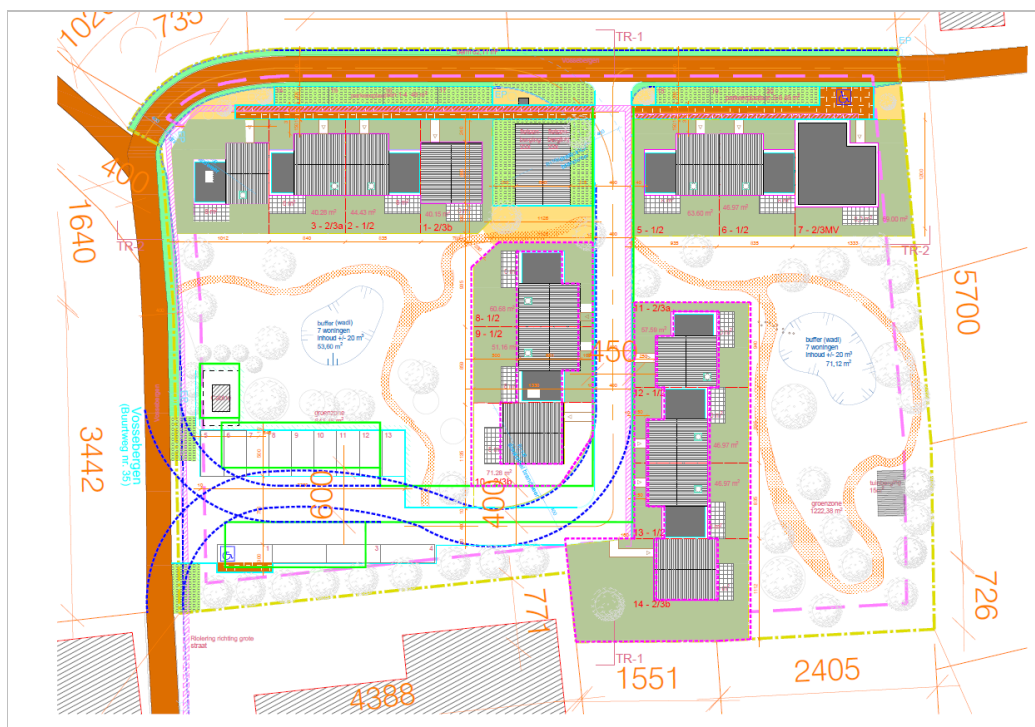

ROVO/20/09/14/4a – Digitale aanmaak

Figuur 6 : Situering van het projectgebied op Provinciale RUP (Geopunt, 2020)

2.2 TOEKOMSTIGE SITUATIE

Binnen het projectgebied zal de opdrachtgever sociale woningen optrekken. Elke woning wordt voorzien van een terras. Ter hoogte van de Vossebergen (zowel aan de noordelijke als aan de westelijke grens van het projectgebied) vertrekt een wegnis die door het terrein zal lopen en die langs de verschillende woningen loopt. Langs deze wegnis, in het zuidwesten van het projectgebied worden parkeerplaatsen voorzien. Langs de Vossebergen worden ook enkele parkeerplaatsen voorzien, aangelegd in grasdallen. In het noorden van het projectgebied zullen twee fietsenbergingen opgetrokken worden, in het oosten van het terrein wordt een tuinberging voorzien. Een groot deel van het projectgebied zal bestaan uit een groene zone. In deze groene zone zullen paden en twee wadi's aangelegd worden. Het projectgebied is ca. 5 274,810 m² groot.

Figuur 7: Inplantingsplan (VAN BESIEN Architects, 2020)

ROVO/20/09/14/5 - Digitale aanmaak

Figuur 8: Situering van het projectgebied op Toekomstplan (ARCHEBO bvba, 2020)

3 BUREAUONDERZOEK

Het doel van de bureaustudie is de aanwezigheid, aard en bewaringsomstandigheden van de archeologische monumenten te kunnen inschatten, de landschappelijke opbouw van het gebied te kennen, om de impact van de werken op het aanwezige archeologische erfgoed in te schatten en daaruit concrete aanbevelingen te formuleren voor de verdere prospectiestrategie.

In dit hoofdstuk wordt gebruik gemaakt van alle beschikbare kaarten van het plangebied, te weten de bodemkaart, geologische kaarten, bodemerosiekaart, bodemgebruikskaart en relevante historische kaarten. De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) werd gebruikt als uitgangspunt voor de bestudering van archeologische waarden in de omgeving van het plangebied.

De gebruikte kaarten werden in georeferenciede vorm (Belge Lambert 1972) gebruikt in het programma QGIS. In dit programma werden de genoemde kaarten als lagen toegevoegd teneinde er de huidige en toekomstige situatie op te kunnen weergeven. Het plangebied werd bovendien op alle kaarten geplott om de oriëntatie op de kaarten te vergemakkelijken.

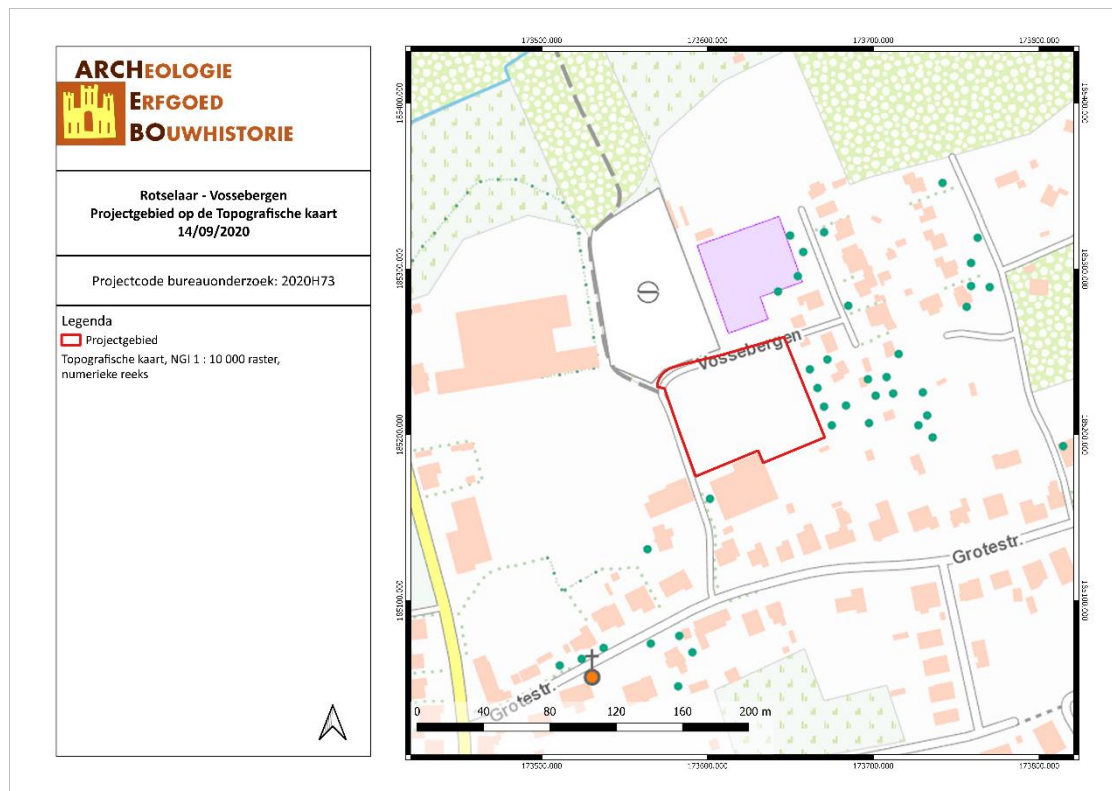
3.1 LANDSCHAPPELIJKE & BODEMKUNDIGE SITUERING

3.1.1 Topografische situering

Het projectgebied ligt aan de Vossebergen (zonder huisnummer) in Werchter, een deelgemeente van Rotselaar, een plaats en gemeente gelegen in de Belgische provincie Vlaams-Brabant. De gemeente bestaat uit drie deelgemeenten, namelijk Rotselaar, Werchter en Wezemaal, en grenst aan de gemeenten Tremelo, Begijnendijk, Aarschot, Holsbeek, Leuven en Haacht. Het projectgebied is gelegen op een uitloper van een noordwest gerichte helling. Ca. 200m ten noorden van het projectgebied stroomt de Alementersbeek, vanaf ca. 400m ten noorden stroomt De Grote Laak en vanaf ca. 850m ten zuiden stroomt de Demer. In de omgeving van het terrein zijn er ook enkele aftakkingen van De Grote

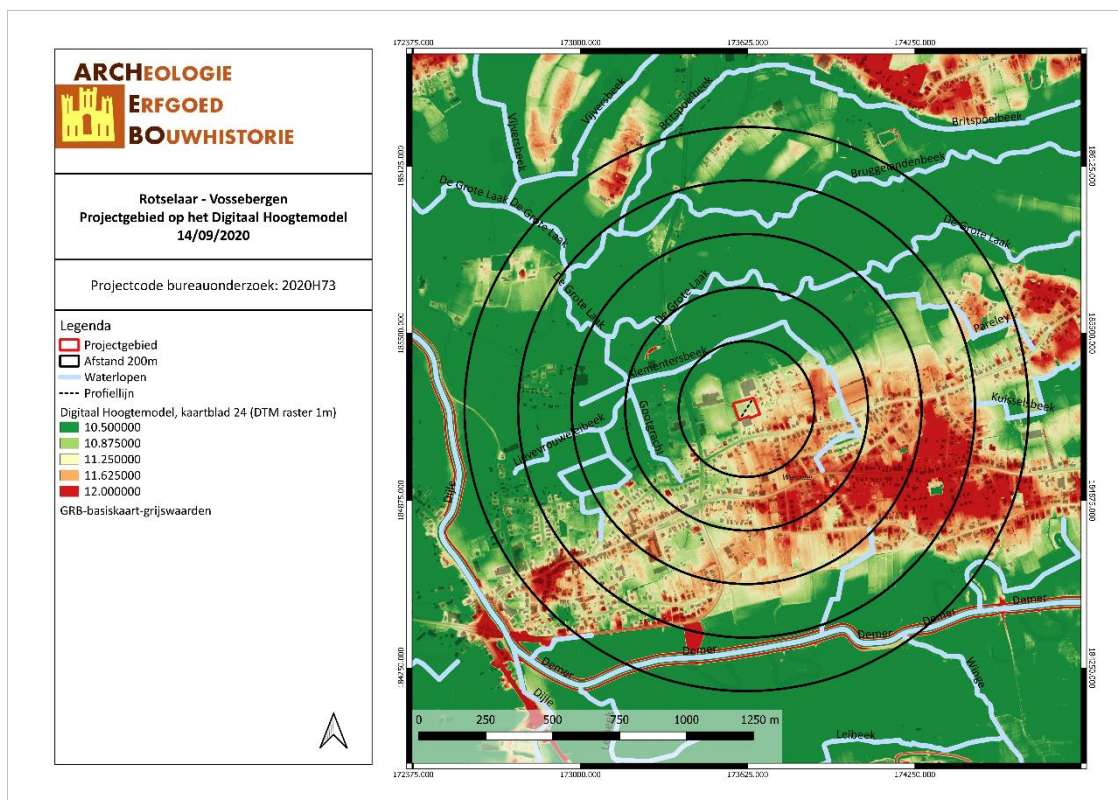
Laak. Het projectgebied ligt volgens het Digitaal Hoogtemodel tussen ongeveer 11 en 11,4 meter boven de zeespiegel. Kadastraal ligt het terrein in Rotselaar, afdeling 2 (Werchter), sectie E, perceelnummer 437B.

Gezien de nabijheid van natuurlijke waterlopen is er een verwachting op Steentijd.

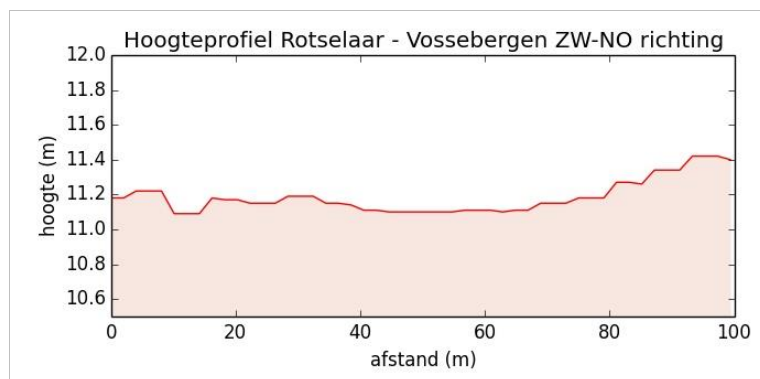
ROVO/20/09/14/6 - Digitale aanmaak

Figuur 9: Topografische kaart met situering van het projectgebied (Geopunt, 2020)

ROVO/20/09/14/7 - Digitale aanmaak

Figuur 10: Situering van het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel (Geopunt, 2020)

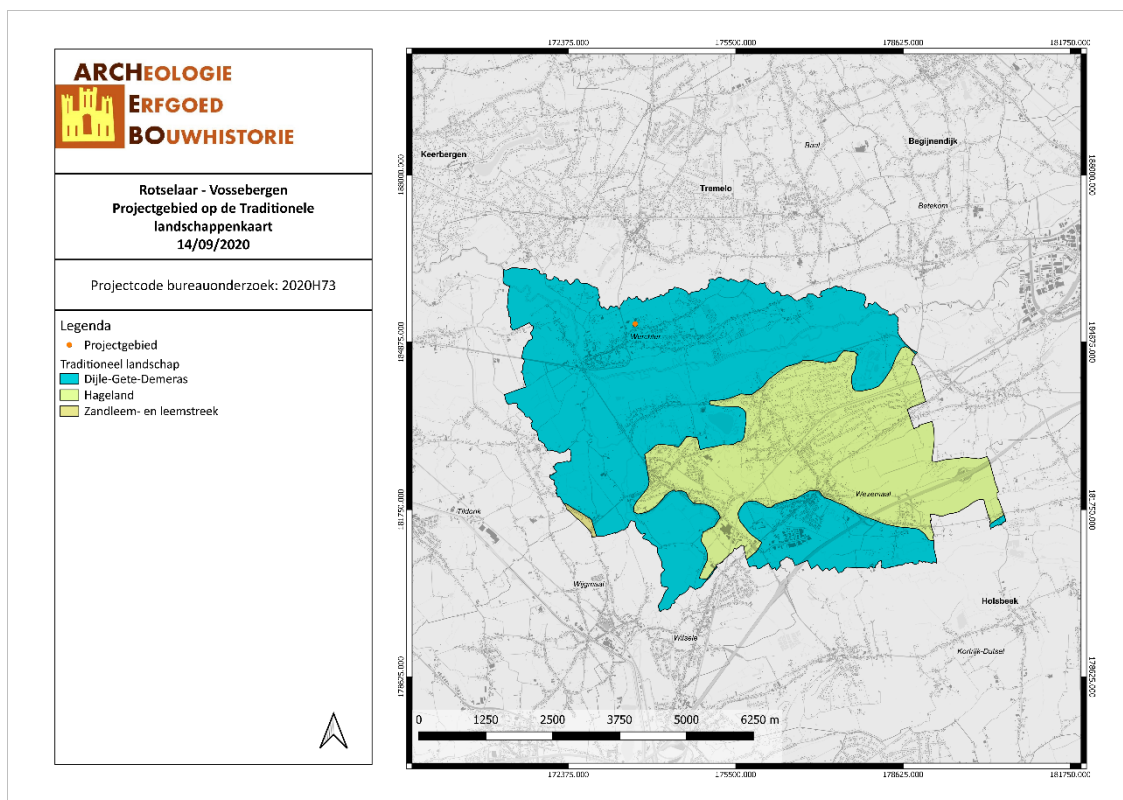

Figuur 11: Hoogteprofiel doorheen het plangebied in ZW-NO richting (Geopunt, 2020)

3.1.2 Geologie & landschap

3.1.2.1 Fysisch geografisch

Het projectgebied is volgens de Traditionele Landschappenkaart gekarteerd als 'Dijle-Gete-Demeras'. De gemeente Rotselaar wordt op de Traditionele landschappenkaart grotendeels gekarteerd als Dijle-Gete-Demeras, en daarnaast als Hageland en een zeer klein deel in het zuidwesten als Zandleem- en leemstreek.

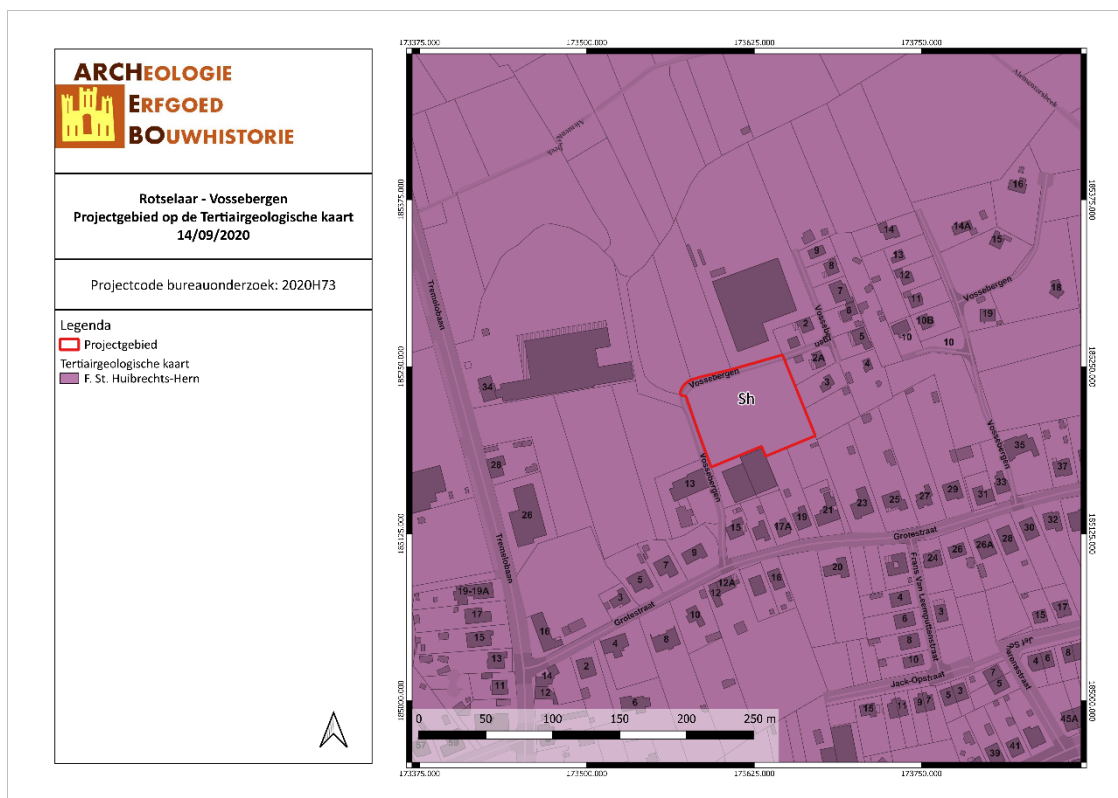

ROVO/20/09/14/8 - Digitale aanmaak

Figuur 12: Rotselaar aangegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Geopunt, 2020)

3.1.2.2 Paleogeen & neogeen (Tertiair)

Op basis van de Databank Ondergrond Vlaanderen bevindt het projectgebied zich binnen de Formatie van Sint Huibrechts-Hern, die dateert uit het laatste Eoceen tot Vroeg-Oligoceen (circa 32 miljoen jaar geleden). Ze komt voor in het noordoosten van België. De formatie bestaat uit twee leden. Tijdens een transgressie van de tertiaire zee werd eerst het homogeen Grimmertingen zand afgezet. Dit zeer fijn kleverig zand is glauconiet- en glimmerhoudend. Hierop volgde een daling van het zeeniveau waardoor het Neerrepn Zand op deze laag kwam te liggen. Het Neerrepn Zand is los fijn zand met sporen van schelpen. De lagen zijn gemiddeld een 20-tal meter dik.¹

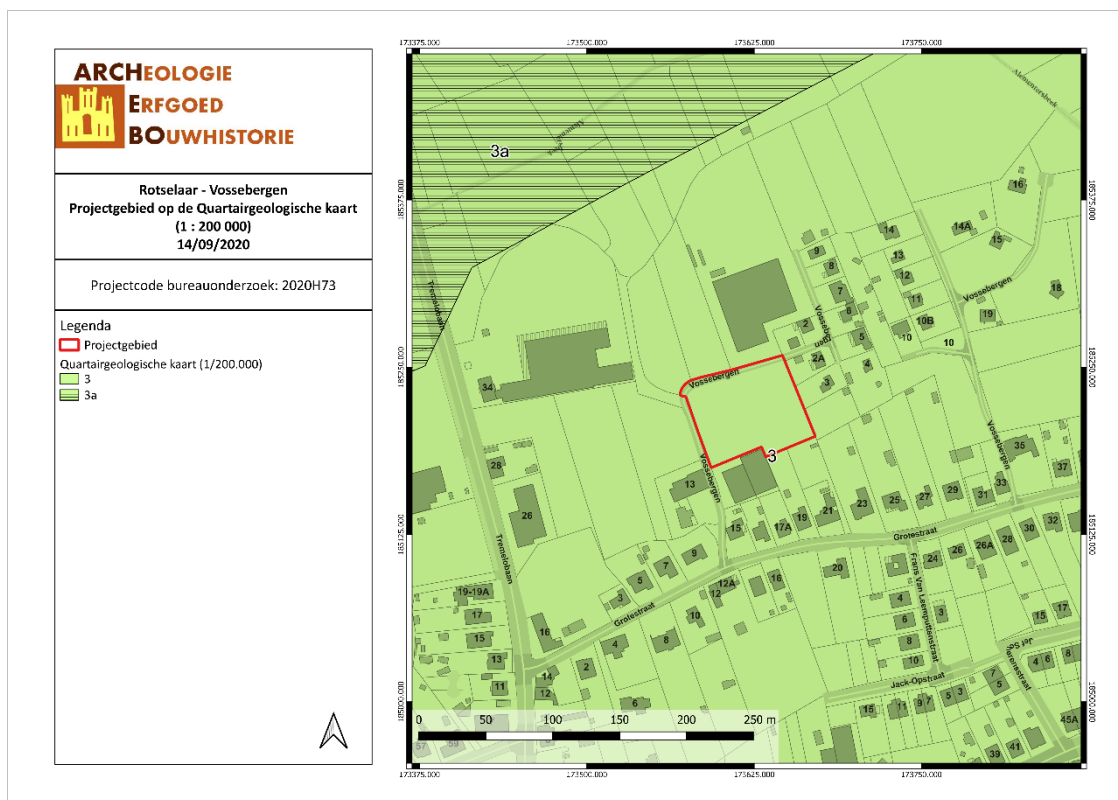
ROVO/20/09/14/9 - Digitale aanmaak

Figuur 13: Situering van het projectgebied op de Tertiairgeologische kaart (DOV, 2020)

3.1.2.3 Quartair

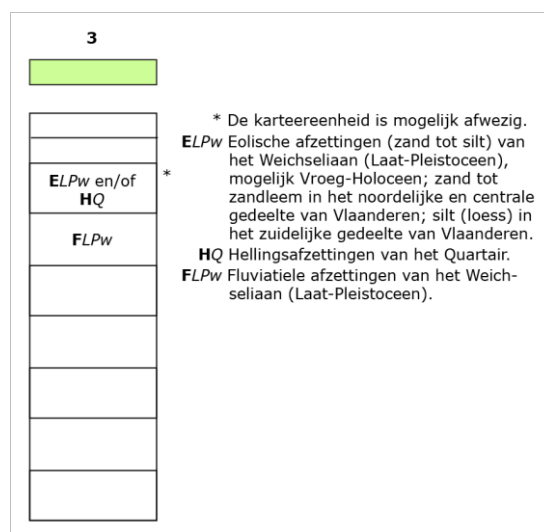
Volgens de quartairgeologische kaart (1/200.000) bevindt het projectgebied zich volledig binnen type 3. De onderste laag van dit type bestaat uit fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen). Deze laag wordt mogelijks bedekt door hellingsafzettingen van het Quartair en/of eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holoceen. In het noordelijke en centrale gedeelte van Vlaanderen bestaan de eolische afzettingen uit zand tot zandleem, in het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen bestaan deze uit silt (loess).

¹ Frans Gullentops en Laurent Wouters, *Delfstoffen in Vlaanderen* (Brussel: Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Departement EWBL, 1996), 16; Pieter Laga, Stephen Louwye, en Stéphane Geets, 'Paleogene and Neogene lithostratigraphic units (Belgium)', *Geologica Belgica*, 4/1-2 (2001): 142.

ROVO/20/09/14/10 - Digitale aanmaak

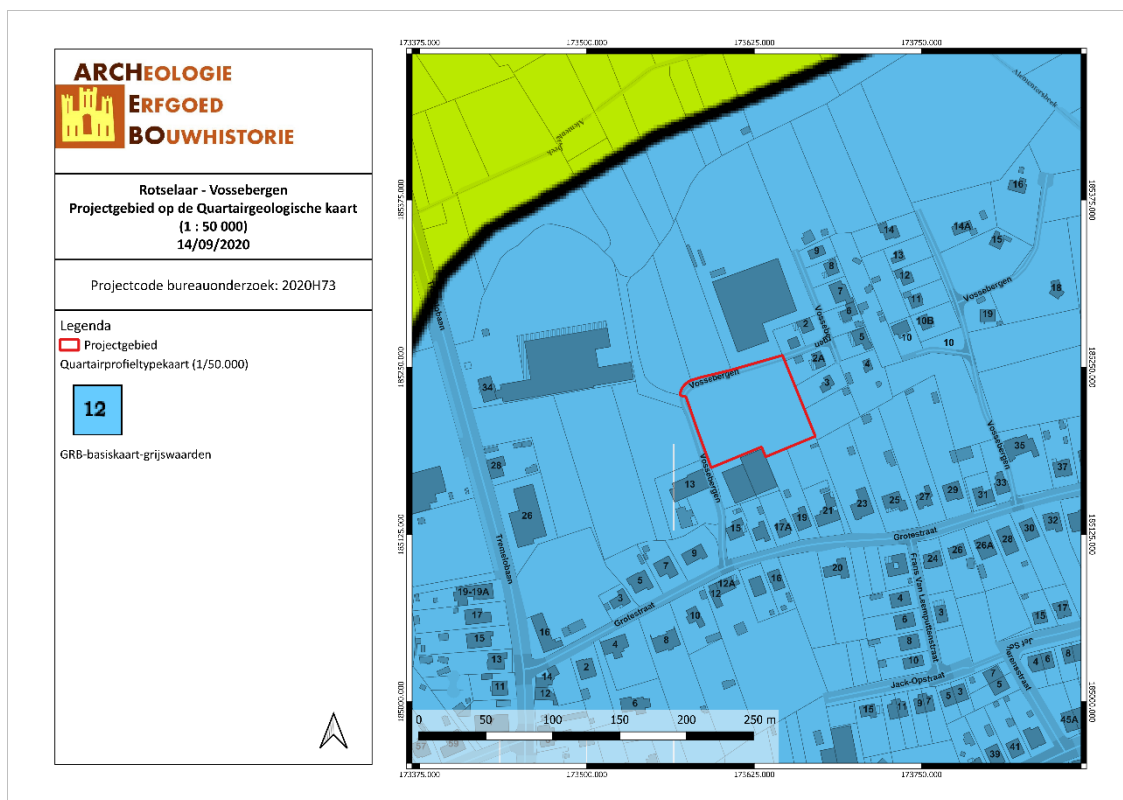
Figuur 14: Situering van het projectgebied op de Quartaairgeologische kaart 1/200.000 (DOV, 2020)

Figuur 15: Uitleg van het type volgens de quartaairgeologische kaart, schaal 1/200.000 (DOV, 2020)

Volgens de quartaairgeologische kaart (1/50.000) kent het projectgebied type 12. De basis van type 12 bestaat uit vlechtende rivierafzettingen die zeer zandig (fijn tot grof) zijn van natuur, met mogelijks in het basisgedeelte grind. Op deze fluviale afzettingen bevinden zich zandige tot zandlemige eolische afzettingen. Deze zijn homogeen bovenaan, mogelijk gevolgd door een alternatie van zand- en leemlagen.²

² Frieda Bogemans, *Toelichting bij de Quartaairgeologische Kaart - Kaartblad 24 Aarschot*, Quartaairgeologische Kaart (Brussel: Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Afdeling Natuurlijke Rijkdommen en Energie; 2007), 14-15.

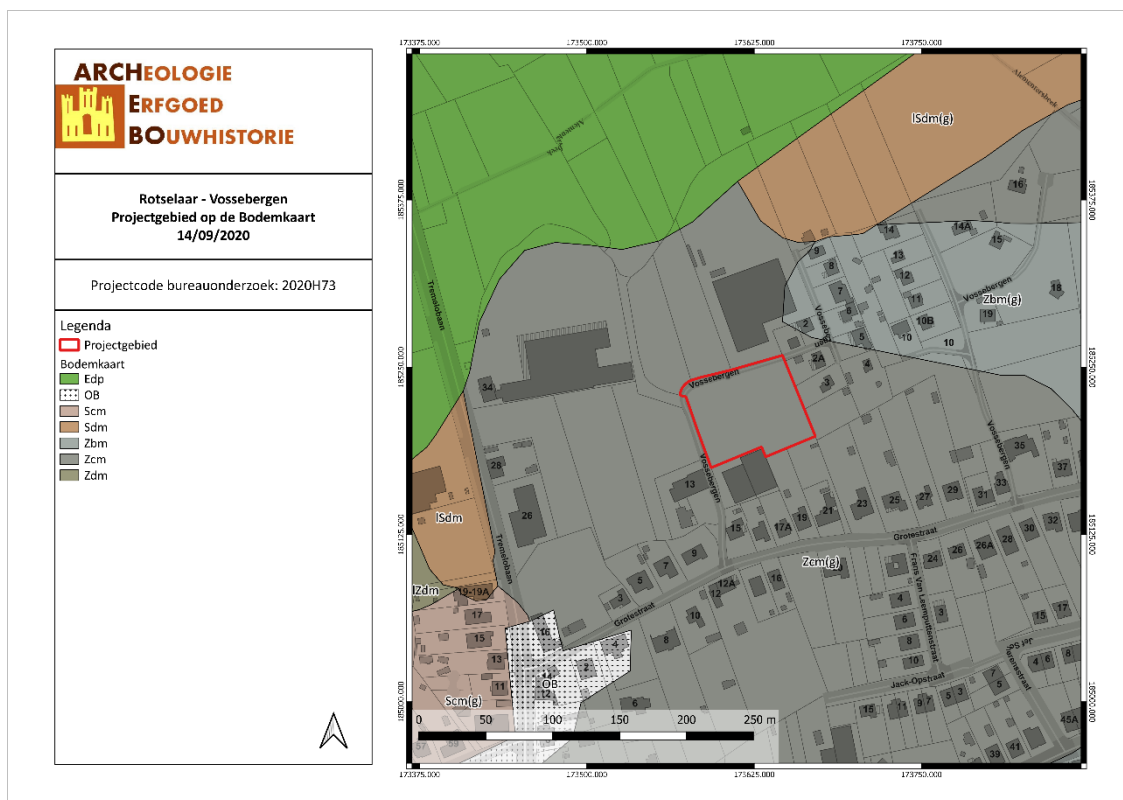
ROVO/20/09/14/11 - Digitale aanmaak

Figuur 16: Situering van het projectgebied op de Quartaairgeologische kaart 1/50.000 (DOV, 2020)

3.1.2.4 Bodem, bodemkundig booronderzoek, erosie & bodemgebruik

Volgens de bodemkaart van Vlaanderen wordt het projectgebied omschreven als Zcm(g). Dit zijn matig droge zandgronden met een grijze, diepe antropogene A horizont. (g) wijst op de grijze kleur van de plagenbodem. De bouwvoor is zeer donkergrijs, dieper wordt de A horizont iets bruiner. Vanaf 70-80cm wordt bleekgrijs zand aangetroffen. Onder de A horizont bevindt zich vaak overblijfselen van een Podzol B of een verbrokkeld textuur B horizont. Roestverschijnselen komen voor tussen 60 en 90cm diepte.³

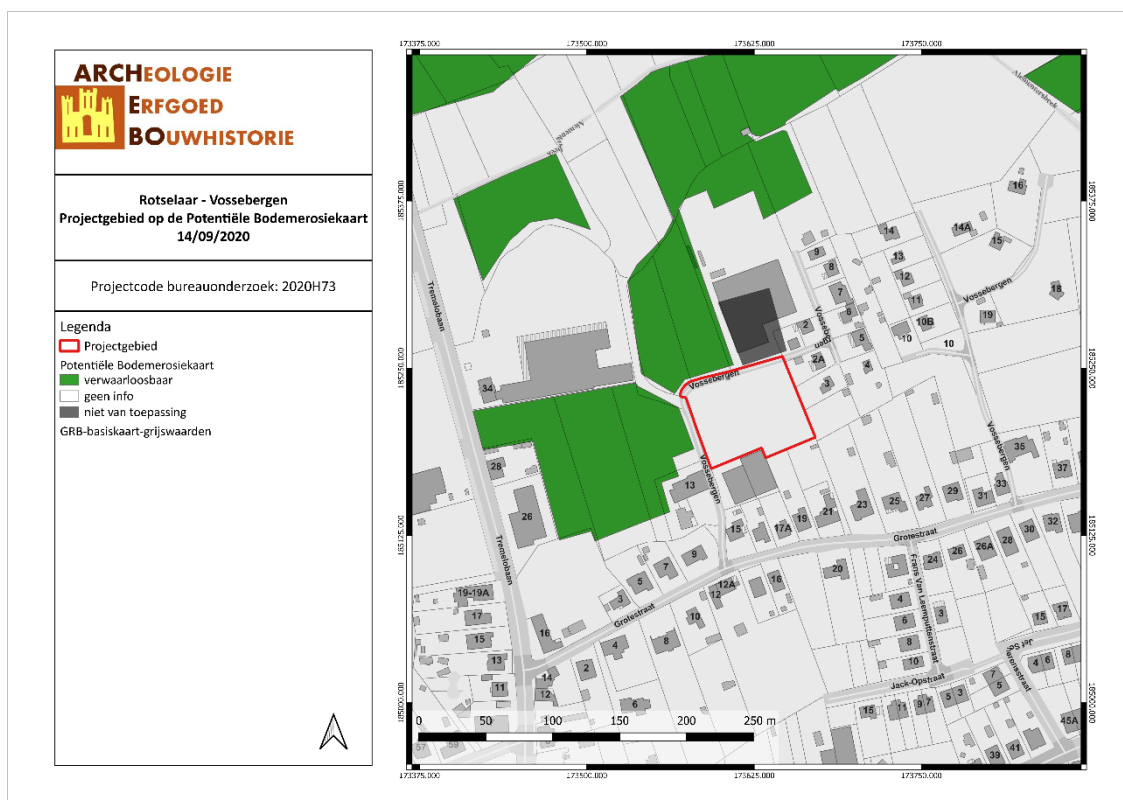
³ E. Van Ranst en C. Sys, *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1 : 20 000)* (Gent: Laboratorium voor Bodemkunde - Universiteit Gent, 2000), 82, 96, 109, 133, 181, 201.

ROVO/20/09/14/12 - Digitale aanmaak

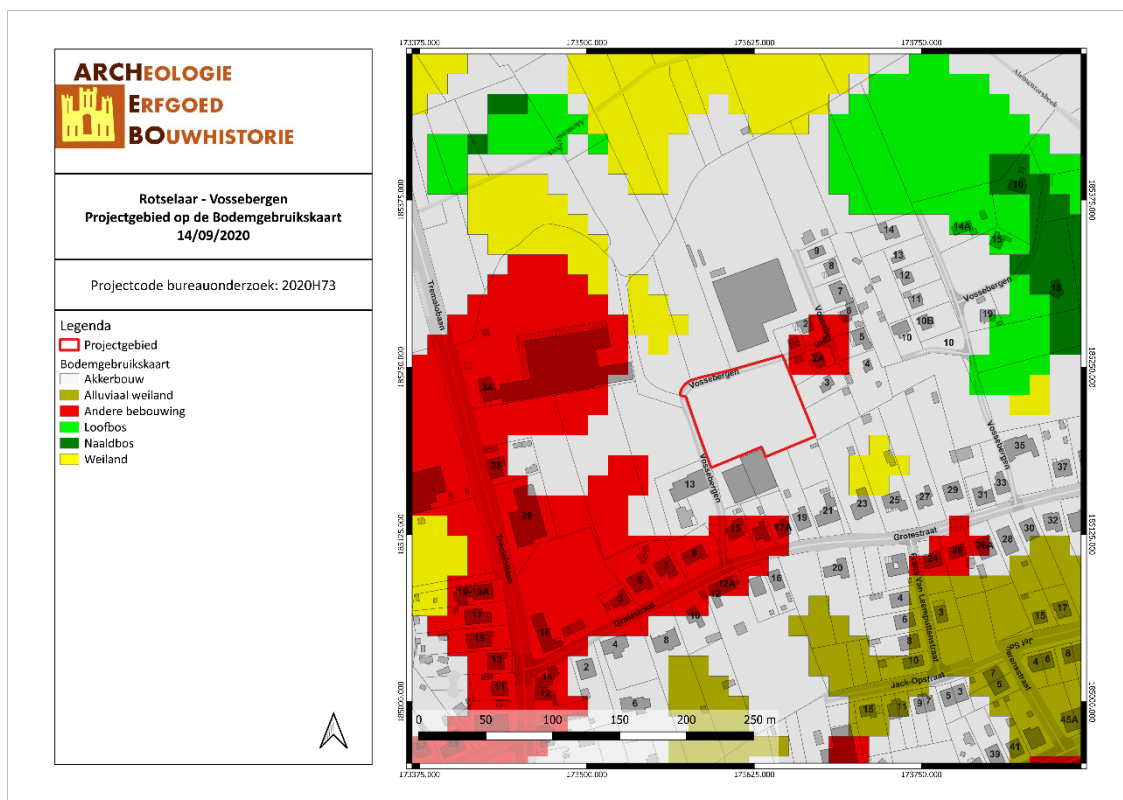
Figuur 17: Situering van het projectgebied op de bodemkaart Vlaanderen (DOV, 2020)

Op de Potentiële bodemerosiekaart is over het projectgebied geen informatie beschikbaar. Op de bodemgebruikskaart wordt het projectgebied grotendeels gekarteerd als akkerbouw, enkel een zeer geringe oppervlakte in het noordoosten wordt gekarteerd als andere bebouwing.

ROVO/20/09/14/13 - Digitale aanmaak

Figuur 18: Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart (Geopunt, 2020)

ROVO/20/09/14/14 - Digitale aanmaak

Figuur 19: Bodemgebruik in de omgeving van het plangebied volgens de bodemgebruikskaart (Geopunt, 2020)

3.2 ARCHEOLOGISCHE EN ERFGOEDKUNDIGE DATA

3.2.1 Centrale Archeologische Inventaris (CAI)

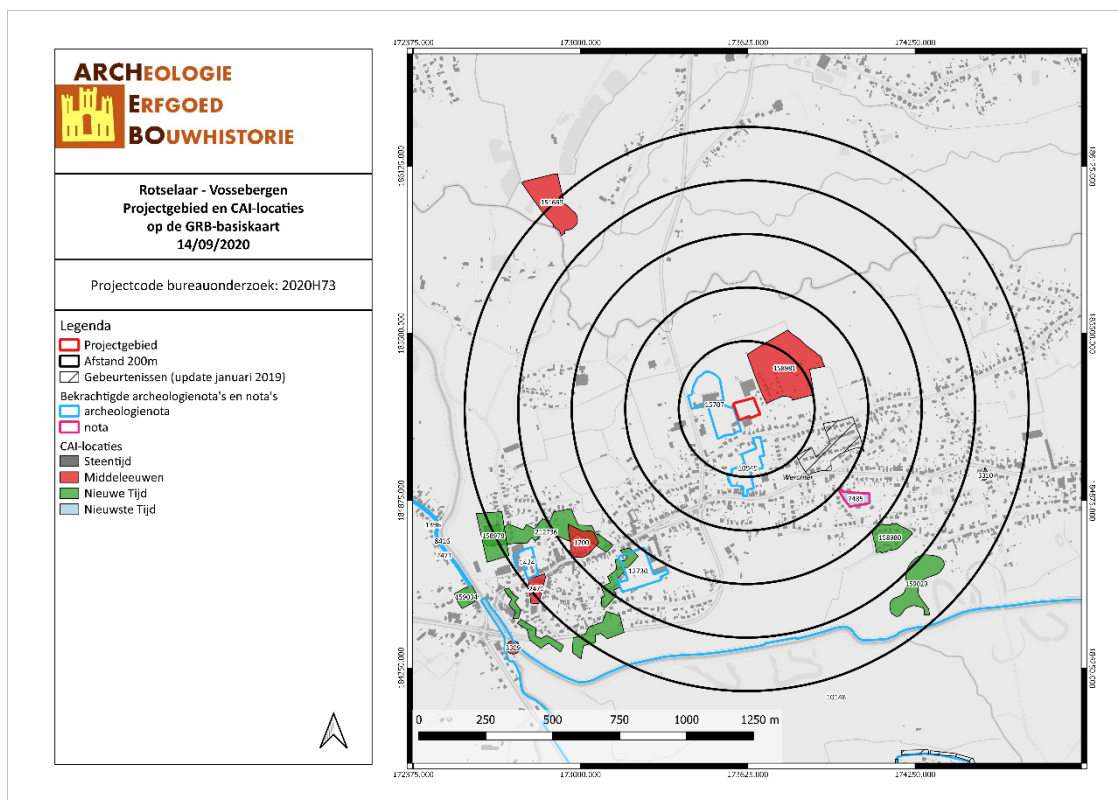
Binnen het plangebied zelf zijn er geen archeologische waarden bekend. De Centrale Archeologische inventaris toont wel verschillende vondsten in de directe en ruime omgeving.

Tussen ca. 50 en 300m ten noordoosten van het projectgebied heeft de Sint-Jobshoeve gestaan. Deze hoeve gaat terug tot de Late Middeleeuwen (**CAI 158981**). Aan de hand van een kaartstudie is de locatie van de Motte aan de Laak uit de Volle Middeleeuwen (**CAI 151669**) gekend, zo'n 1000m ten noordwesten van het projectgebied. Ze wordt aangeduid met de naam "de Borch". Het gaat om een motte met de klassieke opper- en neerhof structuur. Rond 1600 wordt de cirkelvormige ruimte nog steeds omringd door een gracht. De motte is uit het landschap verdwenen na 1600. Op de kaart van het hertogdom Aarschot uit 1759-1775 is deze niet langer weergegeven.

Ten zuidoosten van het projectgebied bevinden zich drie CAI-locaties. Tijdens een mechanische prospectie werden enkele greppels (zonder vondsten) aangetroffen. Door de scherpe aflijning worden deze greppels gedateerd in de Nieuwste Tijd (**CAI 223800**). Ca. 650-700m ten zuidoosten van het terrein bevond zich een site met walgracht uit de Nieuwe Tijd (**CAI 158980**) en tussen 800 en 950m heeft een redoute uit de 18de eeuw (**CAI 159029**) gestaan.

Ten zuidwesten van het projectgebied zijn vijf CAI-locaties gekend. Binnen **CAI-locatie 2470** staat de Sint-Jan-de-Doperkerk met omliggend kerkhof die teruggaat tot de Late Middeleeuwen. Na WO I werden op het westelijk gedeelte van het kerkhof een groot aantal Belgische soldaten begraven. Binnen deze locatie zou ook een schans uit de 17de eeuw hebben gestaan. **CAI 1200** betreft een site met walgracht uit de Middeleeuwen. Het gaat om een omgrachte structuur die mogelijk teruggaat op een castrale motte. **CAI 3310** betreft een gepolijste bijl uit het Neolithicum. Het is een bijl van het West-Europese type, gemaakt uit lichtgrijs gevlekte silex en met een lensvormige doorsnede. Tenslotte bevinden zich tussen ca. 600 en 1100m ten zuidwesten van het projectgebied de pastorie uit de 18de eeuw (**CAI 158978**) en een verdedigingslinie uit de 18de eeuw (**CAI 212736**). De ligging van deze linie werd aangetoond aan de hand van een kaartstudie.

CAI-Locatie	Beschrijving	Datering
2470	Sint-Jan-de-Doperkerk + kerkhof	Middeleeuwen
151669	Motte aan de Laak	Middeleeuwen
223800	Greppels	Nieuwste Tijd
1200	Motte (?)	Middeleeuwen
158980	Site met walgracht	Nieuwe Tijd
158978	Pastorie	Nieuwe Tijd
159029	Redoute Kerken Ham	Nieuwe Tijd
212736	Versterking rond Werchter dorp	Nieuwe Tijd
3310	Gepolijste bijl	Steentijd
158981	Sint-Jobshoeve	Middeleeuwen

ROVO/20/09/14/15 - Digitale aanmaak

Figuur 20: Kaart met aanduiding van het projectgebied en de vondstlocaties uit de CAI (CAI, 2020)

3.2.2 Bekrachtigde archeologienota's en nota's

In februari 2019 heeft BAAC Vlaanderen bvba een archeologienota opgesteld voor een projectgebied ter hoogte van de Demermeanders in Rotselaar en Aarschot (ID 10148). Deze archeologienota bestaat uit de resultaten van een bureauonderzoek en een landschappelijk booronderzoek. Het bureauonderzoek toonde aan dat het projectgebied een interessant archeologisch potentieel vanaf de Steentijd heeft. Daarnaast werd een landschappelijk bodemonderzoek uitgevoerd om de archeologische waarde van het gehele projectgebied te beoordelen. Dit onderzoek heeft uitgewezen dat er, verspreid over het terrein, archeologisch relevante niveaus aanwezig zijn, maar dat deze niet ter hoogte van de toekomstige ingrepen liggen. Hierdoor is vervolgonderzoek niet nodig.⁴

N.a.v. de bouw van een appartementencomplex met ondergrondse parkeergarage aan de Sint-Jansstraat in Rotselaar heeft ARON bvba een archeologienota geschreven (ID 1424). Het projectgebied ligt op een iets hoger gelegen zandige rug nabij open water, een gunstige locatie voor menselijke bewoning en aanwezigheid in het verleden. Daarnaast ligt het terrein in een zone met hoge densiteit aan bebouwing in het verleden. De bodem van het projectgebied is gekarteerd als een plaggenbodem, wat gunstig kan zijn voor de bewaring van aanwezige archeologische sites. Gezien de topografische en geologische gegevens van het terrein is er een hoge verwachting op het aantreffen van archeologische waarden, voornamelijk uit de periode Late Middeleeuwen – Nieuwste Tijd. Er wordt een vervolgonderzoek in de vorm van een proefsleuven-/proefputtenonderzoek geadviseerd.⁵

In 2016 werd een archeologienota opgesteld voor een projectgebied aan de Hermansstraat in Rotselaar (ID 2290). De archeologienota bestaat uit de resultaten van een bureauonderzoek. Uit dit onderzoek is gebleken dat de geplande werken een grote impact zullen hebben op het eventueel aanwezig

⁴ Christine Swaelens en Piotr Pawelczak, 'Archeologienota Rotselaar - Aarschot, Demermeanders', Archeologienota - Verslag van Resultaten (Gent: BAAC Vlaanderen bvba, februari 2019).

⁵ Natasja De Winter, 'Archeologienota Rotselaar - Sint-Jansstraat Bouw van een appartementencomplex met ondergrondse parking', Archeologienota - Verslag van Resultaten (Tongeren: ARON bvba, december 2016), 39–40.

bodemarchief. De topografie en bodemkundige situatie van het terrein zijn zeer gunstig. Het projectgebied ligt op een heuvelrug ten noorden van de Demer en de bodem bestaat uit een plaggenbodem, die eventueel aanwezige prehistorische artefactensites beschermd heeft. Voor grondsporensites is er een middelmatig tot hoge verwachting. Daarom wordt een vervolgonderzoek opgelegd. De eerste stap bestaat uit landschappelijke boringen. Afhankelijk van de resultaten kan de rest van het vervolgonderzoek bestaan uit een verkennend archeologisch booronderzoek, een waarderend archeologisch booronderzoek en/of een proefsleuvenonderzoek.⁶ Het landschappelijk booronderzoek werd uitgevoerd op 19 april 2018 (nota ID 7485). Uit het booronderzoek is gebleken dat paleobodems niet langer aanwezig zijn, waardoor het potentieel op Steentijdsites zeer laag is. Archeologische boringen zijn dan ook niet nodig. Het proefsleuvenonderzoek werd uitgevoerd op 14 mei 2018. Tijdens het onderzoek werden zes greppels en een gracht, maar geen materiaal aangetroffen. De aard en datering van de sporen is dan ook moeilijk te achterhalen. Door de afwezigheid van archeologisch relevante waarden is verder onderzoek niet nodig.⁷

Acke & Bracke bvba heeft n.a.v. een verkaveling aan de Hogeweg in Rotselaar een archeologienota opgesteld (ID 10949). Binnen het terrein is een plaggenbodem aanwezig, wat een beschermingslaag vormt voor eventueel aanwezige Steentijdsites. Daarnaast ligt het terrein op een oostwest georiënteerde hogere rug, afgeboord door de valleien van de Dijle, de Demer en de Laak, wat een gunstige ligging was voor menselijke aanwezigheid. Gekende CAI-locaties in de omgeving betreffen gebouwen en structuren uit de Middeleeuwen en de Nieuwe Tijd. Hierdoor is er een bepaalde archeologische verwachting voor het terrein. Er dient dan ook een vervolgonderzoek uitgevoerd te worden, dat enerzijds zal bestaan uit een landschappelijk booronderzoek, al dan niet gevolgd door een archeologisch booronderzoek en/of een proefputtenonderzoek gericht op steentijd, en anderzijds uit een proefsleuvenonderzoek.⁸

In 2019 heeft Studiebureau Archeologie een archeologienota opgesteld voor een projectgebied aan de Nieuwe Baan in Rotselaar (ID 12730). De archeologienota bestaat uit de resultaten van een bureauonderzoek, van een manueel en machinaal landschappelijk bodemonderzoek, van een verkennend archeologisch booronderzoek en van een proefsleuvenonderzoek. Na het bureauonderzoek kon de afwezigheid van een archeologische site niet voldoende aangetoond worden. Het archeologisch potentieel werd hoog ingeschat, waardoor verder onderzoek nodig was. Na de manuele en machinale landschappelijke bodemonderzoeken kon een deel van het projectgebied uitgesloten worden van verder onderzoek naar Steentijd. Binnen vier zones werd een verkennend archeologisch booronderzoek uitgevoerd, maar dit onderzoek leverde geen Steentijdartefacten op. Verder onderzoek naar Steentijd was dan ook niet noodzakelijk/nuttig. Tenslotte werd een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd dat 63 bodemsporen opleverde. Een deel van deze sporen kan geïnterpreteerd worden als bewoningssporen en gedateerd worden in de (vroege) Romeinse periode. Het andere deel wordt eerder gelinkt aan historisch landgebruik, met vondstmateriaal uit de Volle Middeleeuwen tot de 20ste eeuw. Binnen het terrein bevinden zich dus archeologisch relevante waarden waarop de geplande werken een belangrijke impact zullen hebben. Er wordt dan ook een vlakdekkend onderzoek geadviseerd.⁹

In augustus 2020 heeft J. Verrijckt Archeologie & Advies een archeologienota geschreven voor een projectgebied aan de Tremelobaan in Rotselaar (ID 15707). Na het bureauonderzoek kon de aan- of afwezigheid van archeologische waarden binnen het projectgebied niet voldoende aangetoond worden.

⁶ Annelies De Raymaeker, 'Archeologienota: Het archeologisch bureauonderzoek aan de Hermansstraat te Werchter', Archeologienota - Programma van Maatregelen (Kessel-Lo: Studiebureau Archeologie bvba, 2016), 29–32.

⁷ Sara Claessens, Ward Decramer, en Annelies De Raymaeker, 'Nota: Het vooronderzoek aan de Hermansstraat te Werchter', Nota - Verslag van Resultaten (Tienen: Studiebureau Archeologie bvba, 2018), 19, 25–26, 40–41.

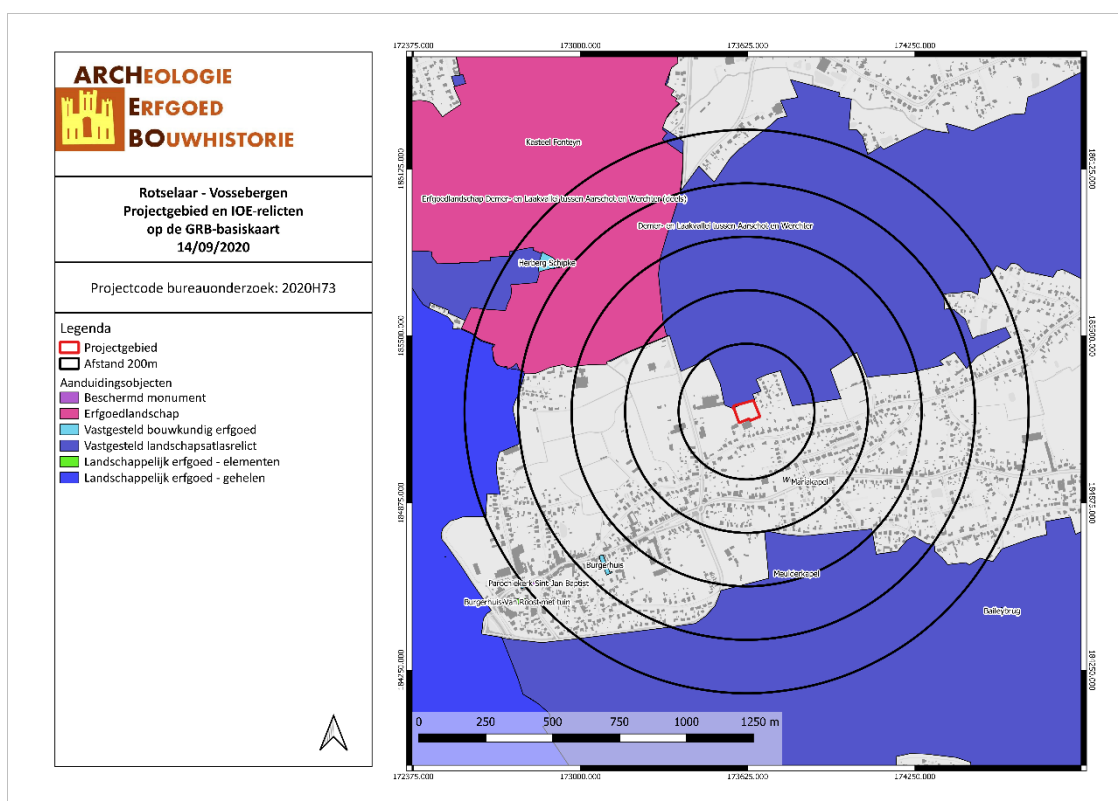
⁸ Bert Acke, Maarten Bracke, en Julie Hagen, 'Archeologienota Werchter Hogeweg', Archeologienota - Programma van Maatregelen (Moerbeke-Waas: Acke & Bracke bvba, april 2019).

⁹ Ward Decramer en Annelies De Raymaeker, 'Archeologienota: De verkaveling aan de Nieuwe Baan te Werchter (Rotselaar)', Archeologienota (Tienen: Studiebureau Archeologie bvba, 2019), 35–37, 65, 91–92, 99, 107, 144.

Het terrein bevindt zich in een lager gelegen deel, in de nabijheid van de Grote Laak, en heeft een plaggenbodem. De CAI toont aan dat er zich verschillende archeologische waarden in de omgeving van het projectgebied bevinden en reeds uitgevoerd onderzoek in de omgeving leverde ook resultaten op (zie archeologienota ID 12730). Er is voor dit terrein dan ook een zeer hoge verwachting naar Steentijdsites. De kans op het aantreffen van sporensites uit de periode Metaaltijden – Middeleeuwen wordt eerder matig tot hoog ingeschat, voor sporensites uit recentere periode is er een hoge verwachting. Er is een vervolgonderzoek nodig dat in de eerste plaats zal bestaan uit een landschappelijk bodemonderzoek. Afhankelijk van de resultaten van dit onderzoek kan de rest van het vervolgonderzoek bestaan uit een verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek en proefputten i.f.v. Steentijdartefactensites en/of een proefsleuvenonderzoek.¹⁰

3.2.3 Inventaris Onroerend Erfgoed (IOE)

De Inventaris van het onroerend erfgoed biedt een overzicht van waardevol erfgoed in Vlaanderen. Zowel bouwkundig, archeologisch, landschappelijk als varend erfgoed zijn opgenomen in deze databank, goed voor meer dan 83.000 erfgoedobjecten in totaal. Op basis van diverse zoekcriteria kan er heel gericht naar de verschillende erfgoedobjecten gezocht worden. Erfgoedobjecten kunnen vastgesteld en/of beschermd zijn.¹¹ Het noorden van het projectgebied kruist met de contouren van de Demer- en Laakvallei tussen Aarschot en Werchter.¹²

ROVO/20/09/14/16 - Digitale aanmaak

Figuur 21: Kaart met situering van het projectgebied en IOE-relicten op GRB-basiskaart (IOE, 2020)

¹⁰ Emma Keersmaekers en Jeroen Verrijckt, 'Archeologienota Werchter, Tremelobaan', Archeologienota - Programma van Maatregelen (Beerse: J. Verrijckt Archeologie & Advies bvba, augustus 2020). 2–6.

¹¹ Agentschap Onroerend Erfgoed, "Inventaris Onroerend Erfgoed", geraadpleegd 17 januari 2018, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/>.

¹² 'Demer- en Laakvallei tussen Aarschot en Werchter', geraadpleegd 12 augustus 2020, <https://inventaris.onroerendergoed.be/erfgoedobjecten/135002>.

3.3 HISTORIEK EN CARTOGRAFISCHE BRONNEN

3.3.1 Onderzoek historische bronnen

Geschiedenis van Werchter

Werchter wordt voor het eerst vermeld als Werchtra in 1146. In de 14de eeuw behoorde het grondgebied Werchter bij de baronie Rotselaar. Deze baronie kwam in 1533 in handen van de hertog van Aarschot. In 1795 heeft het Franse bestuur Werchter tot een zelfstandige gemeente binnen het Dijledepartement gemaakt. In 1783 werd Tremelo een zelfstandige parochie en in 1837 scheurde het definitief af van Werchter en werd een zelfstandige gemeente. Werchter zelf bleef een zelfstandige gemeente tot aan de gemeentefusies van 1977. Bij deze gemeentefusies werd het gehucht Wakkerzeel bij de gemeente Haacht gevoegd. Werchter maakt sinds deze fusies deel uit van de gemeente Rotselaar (Samen met wezemaal).¹³

Geschiedenis van Rotselaar

Rotselaar zou van de woorden Hroth-so of Rozo (een persoonsnaam) en -laar (open plek in het bos) komen en wordt voor de eerste maal vermeld in 1140 als Rochelar. Andere varianten van de plaatsnaam zijn Rotslar, Rotislar, Rotslart, Rothelar, Roslart, Rocelart, Roteleir en Rotselar.

In de 12de eeuw was het de hertog van Brabant die het gezag had over Rotselaar. Vanaf ca. 1170 vestigden dienstmannen van de hertog zich in Rotselaar. In de loop van de volgende eeuw werden ze opgenomen in de adel zodat ze als heer macht hadden over de heerlijkheid. In deze eeuw had de orde van de Norbertijnen de parochiale rechten en inkomsten van Rotselaar (Wezemaal en Werchter) in haar bezit. Voor Rotselaar kwamen deze rechten en inkomsten toe aan de abdij van Averbode. In de 14de eeuw werd Werchter onttrokken aan de macht van de heren Berthouts en werd het samen met Wezemaal en Rotselaar deel van het Land of de Baronie van Rotselaar. In 1516 kwam deze baronie in handen van de familie van Cröy om vervolgens toegevoegd te worden aan het markgraafschap Aarschot, dat in 1533 verheven werd tot een hertogdom.

Vanaf 1488 werd Rotselaar voortdurend geteisterd door oorlogsgeweld. Vanaf 1750 tot diep in de 19de eeuw kon de welvaart weer toenemen door het toepassen van enkele vernieuwingen binnen de landbouw. Tussen de 13de en de 16de eeuw was vooral de wijnteelt ruim verspreid in deze streek. De wijnteelt kende een heropbloei tussen 1810 en 1850, voornamelijk in Wezemaal. De industriële revolutie zorgde tijdens de tweede helft van de 19de eeuw voor nog meer welvaart. Tijdens WO I tenslotte werd aan de Dijle in de buurt van de watermolen van Rotselaar een hevig slag geleverd.

Aangezien tussen Rotselaar en Wezemaal geen natuurlijke grenzen zijn, zorgde dit voor onderlinge twisten over grensafbakening. Deze bleven duren tot aan de gemeentefusie. De huidige gemeente Rotselaar ontstond op 1 januari 1977. De vroegere gemeenten Rotselaar, Werchter en Wezemaal werden door de gemeentefusies samengevoegd tot één grote gemeente.¹⁴

¹³ 'Maurits Gysseling: Toponymisch Woordenboek (1960) p. 1061', geraadpleegd 12 augustus 2020, <http://bouwstoffen.kantl.be/tw/facsimile/?page=1061>; 'Werchter', in *Wikipedia*, 9 september 2019, <https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Werchter&oldid=54525768>.

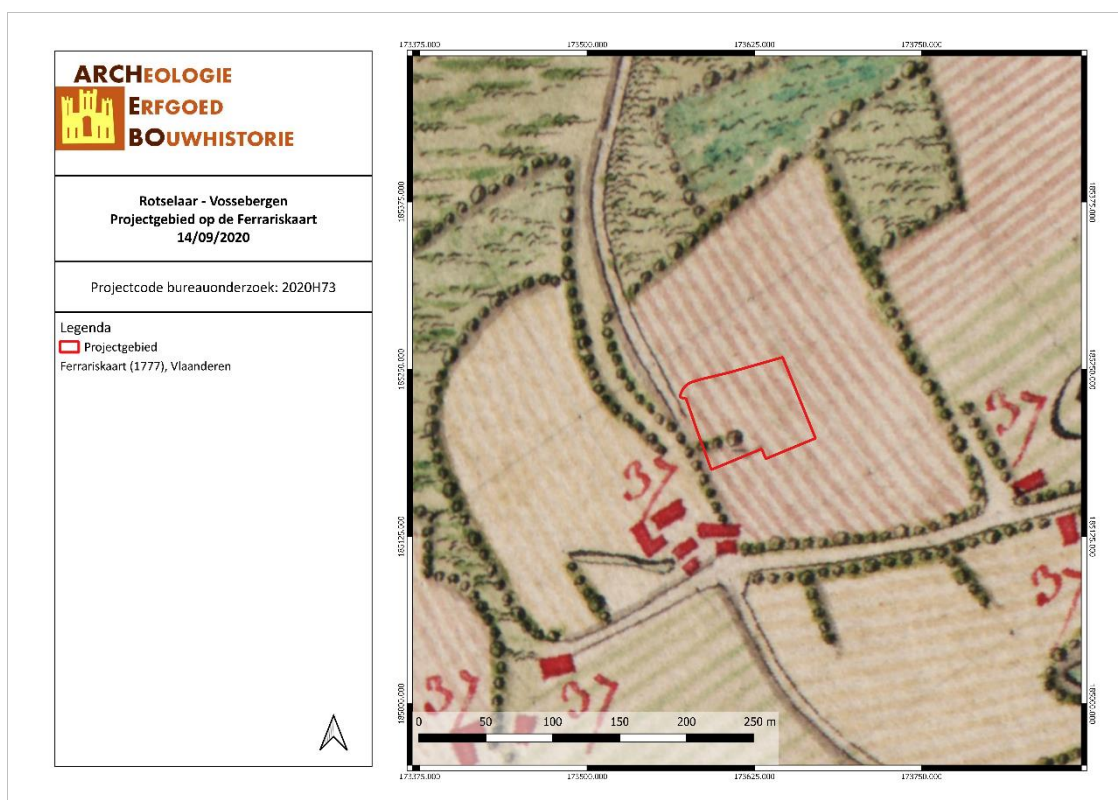
¹⁴ Jan Claesen e.a., 'Archeologienota Rotselaar - Beatrijslaan 5-7', *Archeologienota - Verslag van Resultaten* (Kortenaken: ARCHEBO bvba, maart 2018), 21–22.

3.3.2 Historische situatie aan de hand van cartografische bronnen

Een belangrijke bron van informatie wordt geleverd door het historisch kaartmateriaal. Dit om na te gaan of er bebouwing is geweest op het terrein in historische tijden, of dat het landgebruik van het perceel is gewijzigd doorheen de tijd. Hierbij moet wel rekening gehouden worden met het feit dat de eerste bruikbare kaarten pas vanaf de 16de eeuw of later voorhanden zijn.

Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op kaarten geen garantie dat er geen bebouwing is geweest. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijkere bouwwerken zoals kerken, kloosters en kastelen weergegeven en was er weinig of geen aandacht voor de burgerlijke architectuur. Pas vanaf de 19de eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kaarten. Mogelijk eerder aanwezige middeleeuwse structuren waren misschien reeds verdwenen.

Vooreerst worden enkele pre-19de -eeuwse cartografische bronnen behandeld zoals de Villaretkaart en de Ferrariskaart. De Villaretkaart (ca. 1745-48) is niet beschikbaar voor dit landsdeel. Op de Ferrariskaart valt af te leiden dat het projectgebied rond 1777 bestond uit akkerland. Het projectgebied is onbebouwd.

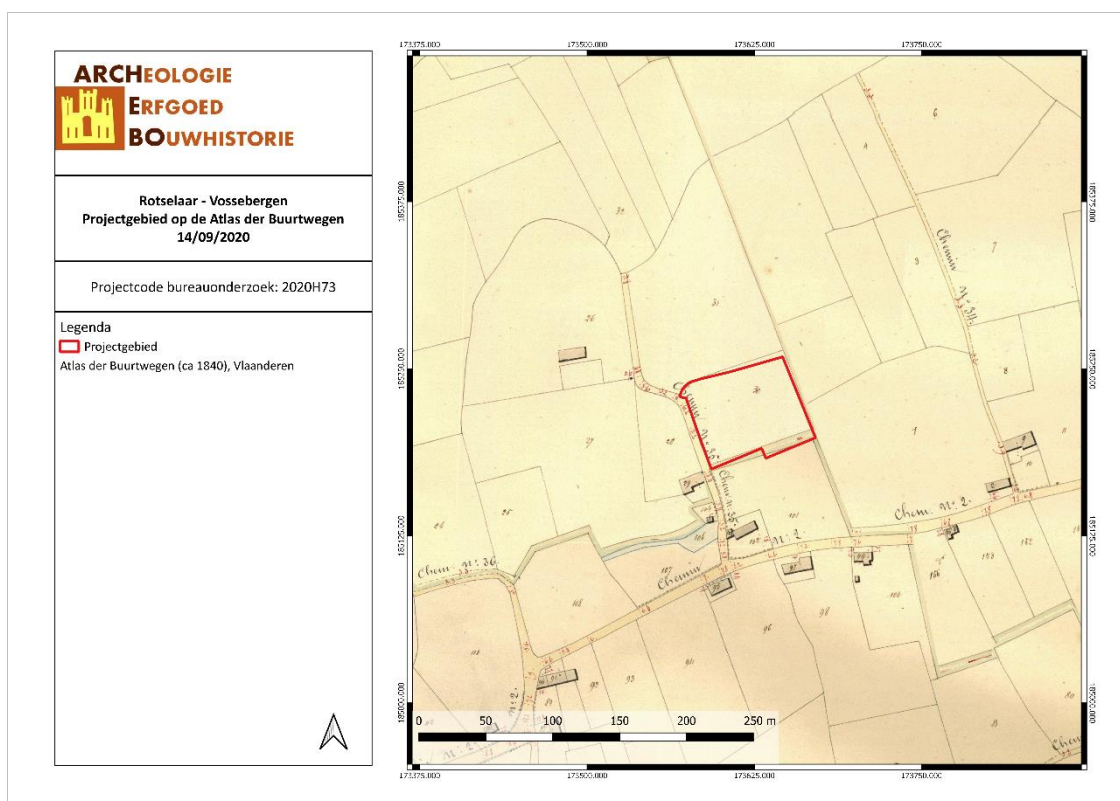

ROVO/20/09/14/17 - Digitale aanmaak

Figuur 22: Detail uit de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2020)

Vervolgens worden vier cartografische bronnen uit de 19de eeuw vergeleken. De Atlassen der Buurtwegen werden opgemaakt in uitvoering de wet van 10 april 1841. De atlas maakt een onderscheid in buurtwegen en voetwegen (sentiers). Per toenmalige gemeente werd een atlas opgemaakt, met uitzondering van een aantal stadskernen.¹⁵ De kaarten Vandermaelen of Vandermaelenkaarten zijn een verzameling van historische kaarten van België, gemaakt door Philippe Vandermaelen (1795-1869). Deze kaarten geven een gedetailleerd beeld van heel België en worden beschouwd als de opvolger van de Ferrariskaarten uit de periode 1771-1778. Met de Popp-kaarten wordt de verzameling van kadasterkaarten bedoeld die in de 19de eeuw uitgegeven werd door de Brugse drukker-uitgever Philippe Chrétien Popp (1805-1879). Een vierde bron is de topografische kaart van 1873.

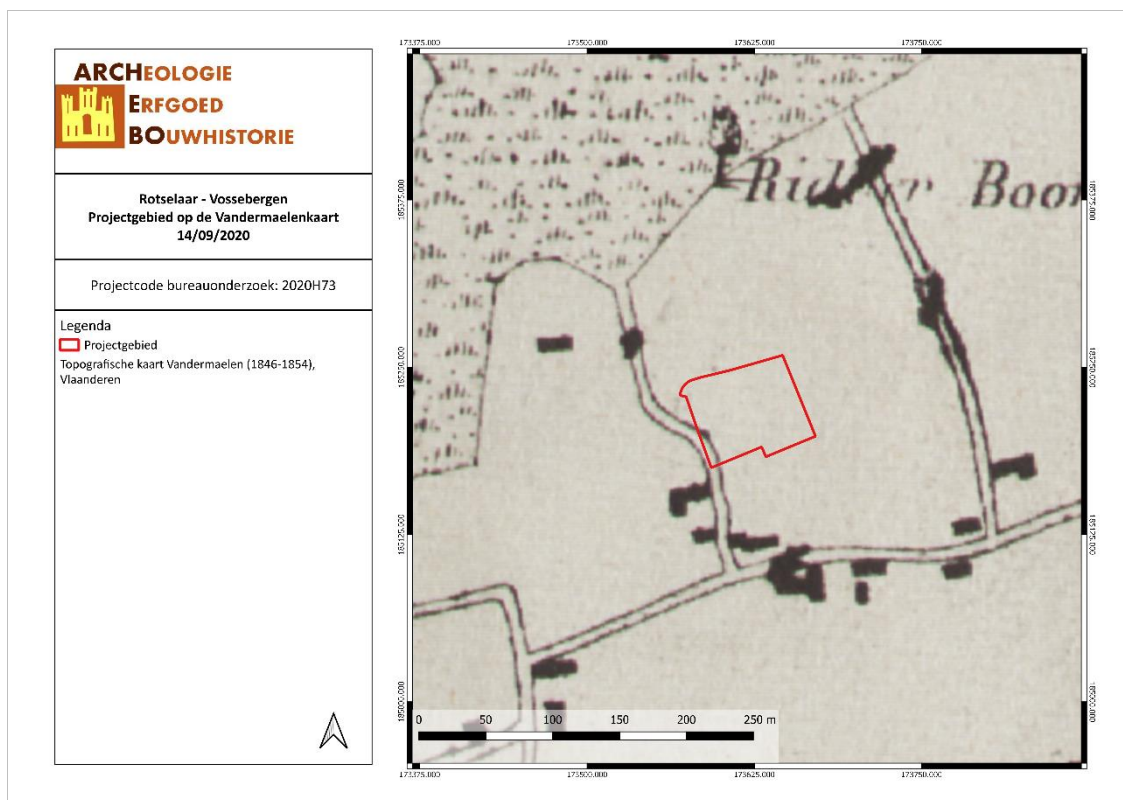
Op 19de-eeuwse cartografische bronnen is het terrein onbebouwd weergegeven. De Atlas der Buurtwegen toont dat het projectgebied grotendeels binnen perceel 30 ligt en kruist met perceel 101(?). Langs de westelijke grens van het projectgebied loopt de *Chemin n° 35*. De Vandermaelenkaart toont het projectgebied niet specifiek gekarteerd. Er kan dus geen uitspraak gedaan worden over het gebruik van het terrein gedurende deze periode. Op de Popp-kaart ligt het projectgebied grotendeels binnen perceel 437 en kruist met de percelen 441 en 436. De legger bij deze Popp-kaart kon niet geraadpleegd worden. Op de topografische kaart van 1873 is het projectgebied vermoedelijk gekarteerd als akkerland.

ROVO/20/09/14/18 - Digitale aanmaak

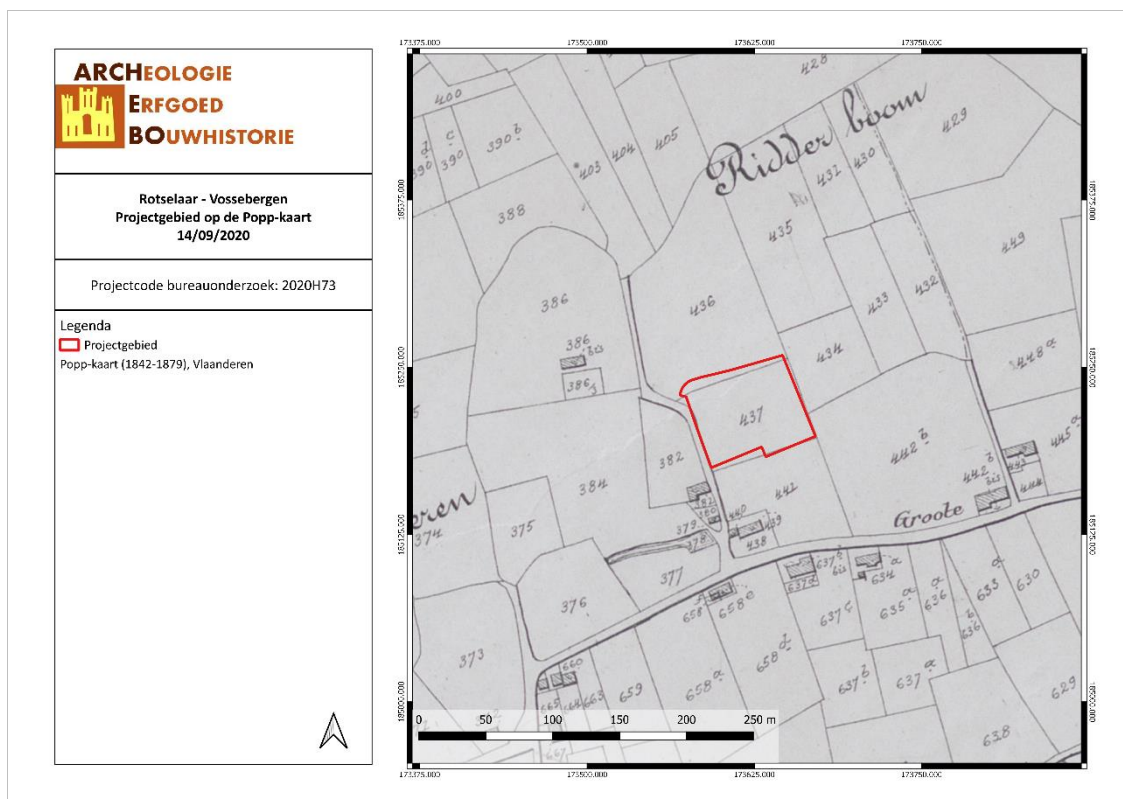
Figuur 23: Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen (Geopunt, 2020)

¹⁵ Geopunt Vlaanderen, "Atlas der Buurtwegen", geraadpleegd 2 januari 2018, <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>.

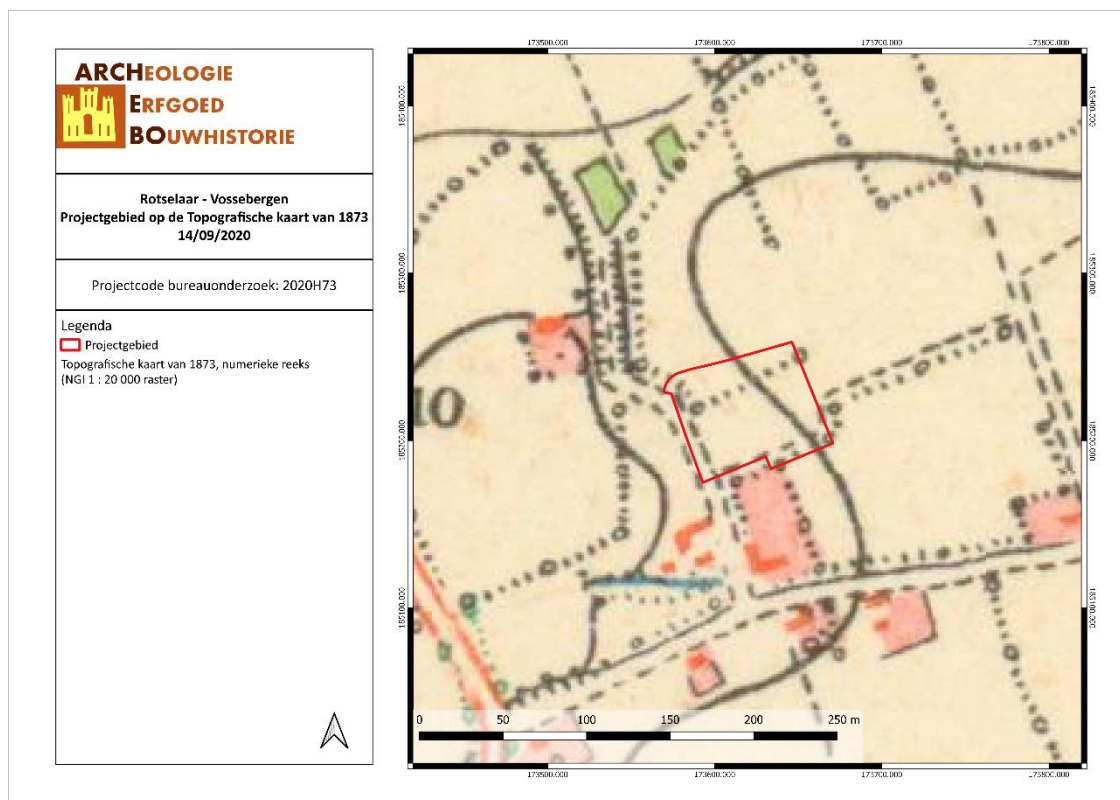
ROVO/20/09/14/19 - Digitale aanmaak

Figuur 24: Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen (Geopunt, 2020)

ROVO/20/09/14/20 - Digitale aanmaak

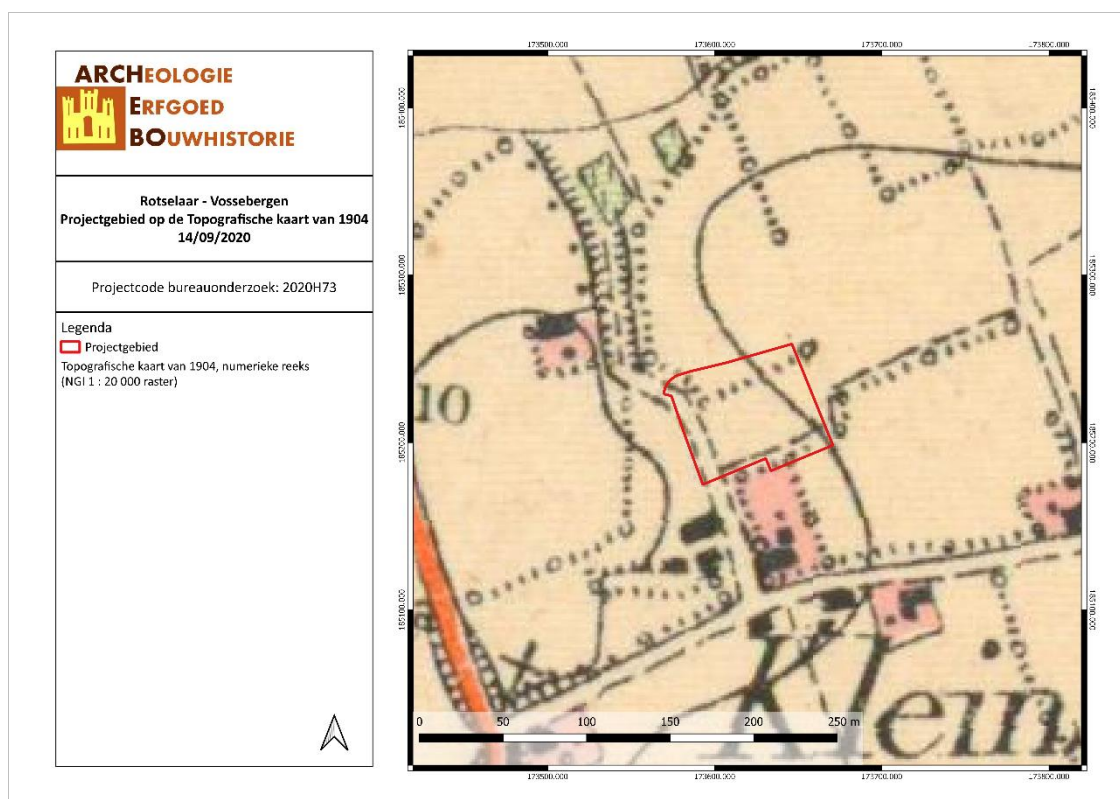
Figuur 25: Situering van het projectgebied op de Poppkaart (Geopunt, 2020)

ROVO/20/09/14/21 - Digitale aanmaak

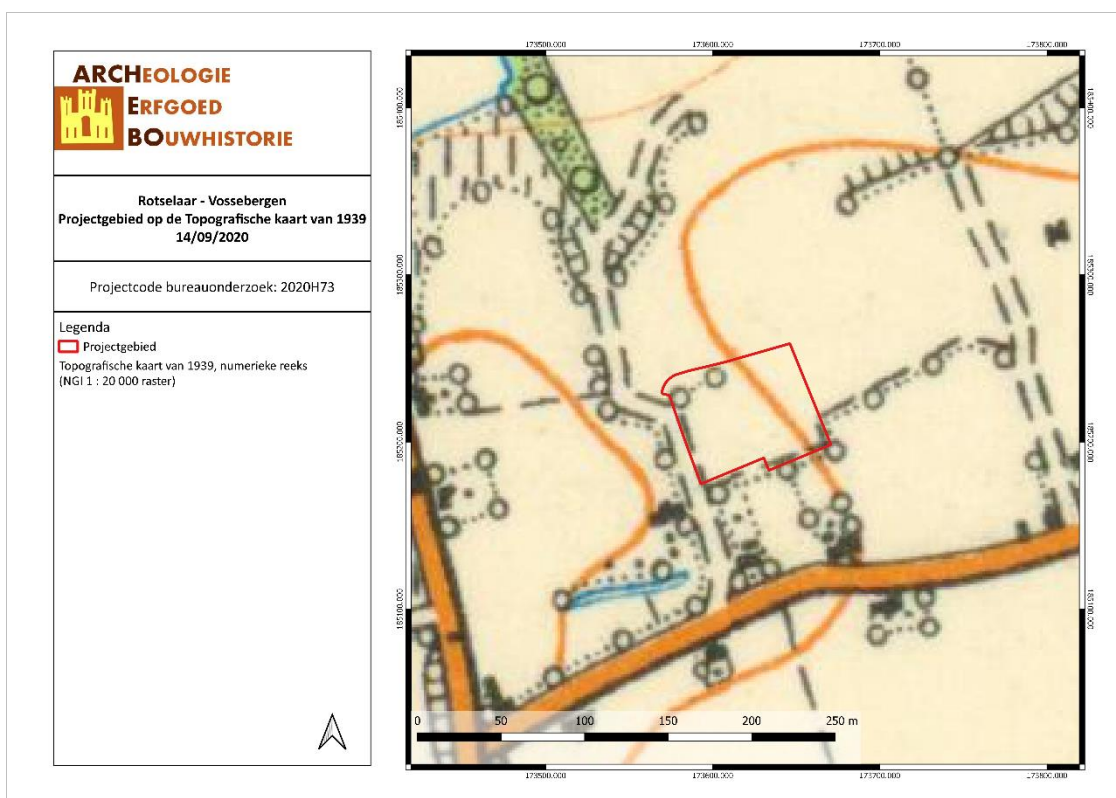
Figuur 26: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1873 (Cartesius, 2020)

Vervolgens worden er topografische kaarten en luchtfoto's uit de 20ste en 21ste eeuw vergeleken. De situatie blijft ongewijzigd tot 1939. Tussen 1939 en 1969 wordt de Vossebergen ten noorden van het projectgebied aangelegd. Het projectgebied blijft onbebouwd.

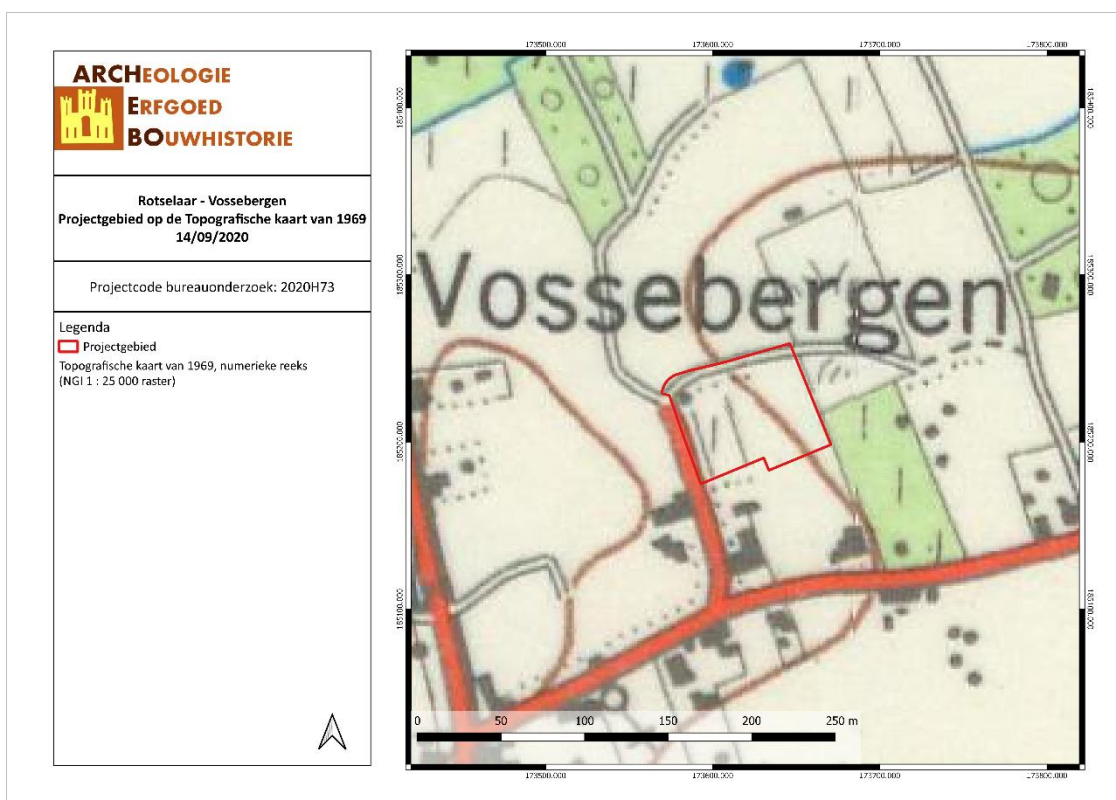
ROVO/20/09/14/22 - Digitale aanmaak

Figuur 27: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1904 (Cartesius, 2020)

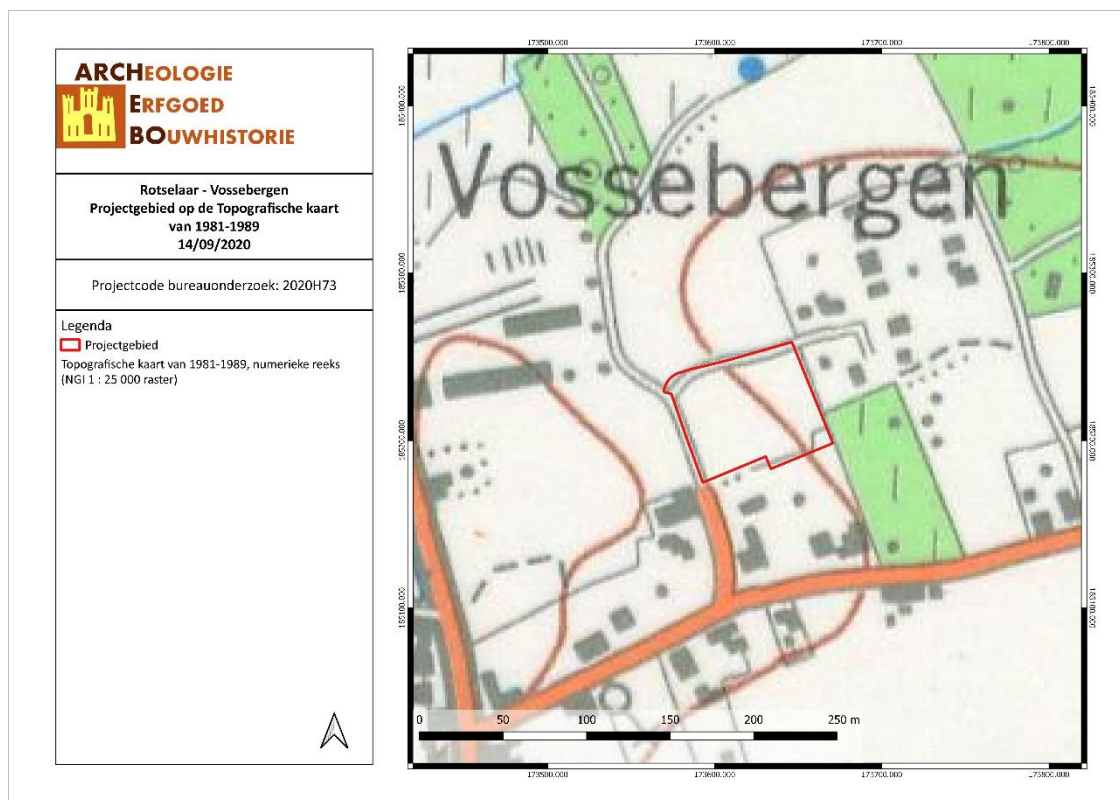
ROVO/20/09/14/23 - Digitale aanmaak

Figuur 28: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1939 (Cartesius, 2020)

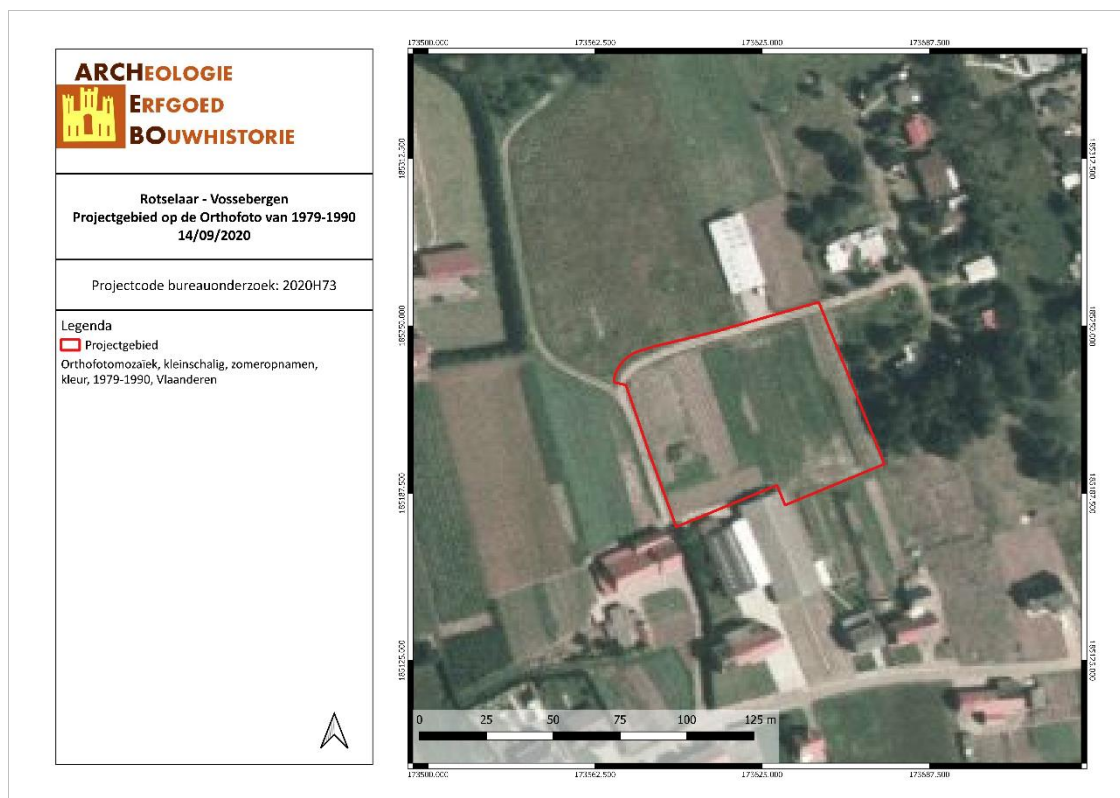

ROVO/20/09/14/24 - Digitale aanmaak

Figuur 29: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1969 (Cartesius, 2020)

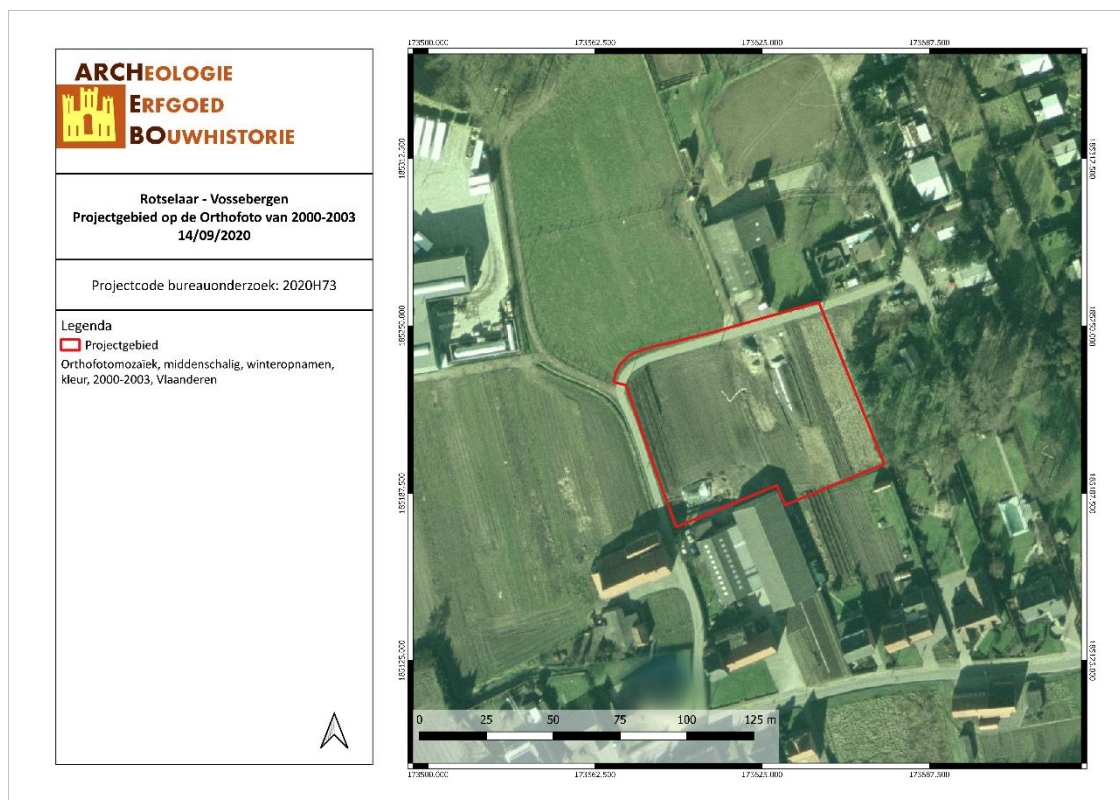

ROVO/20/09/14/25 - Digitale aanmaak

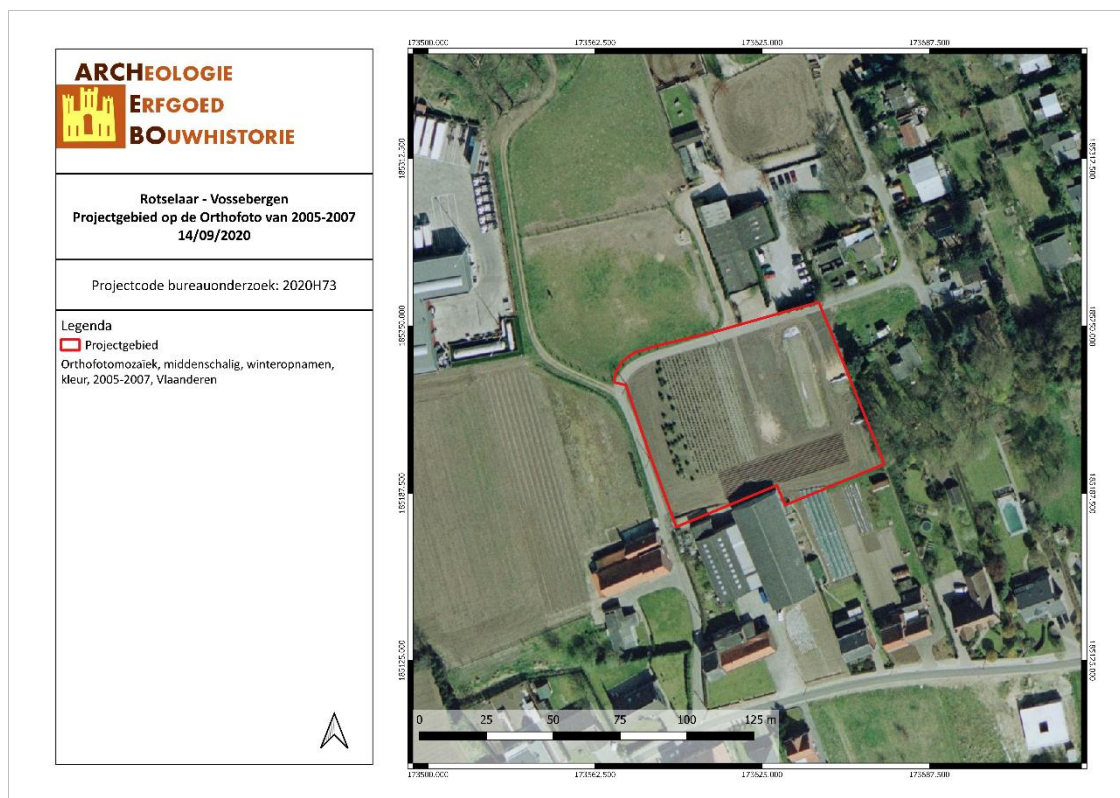
Figuur 30: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1981-1989 (Cartesius, 2020)

ROVO/20/09/14/26 - Digitale aanmaak

Figuur 31: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 1979-1990 (Geopunt, 2020)

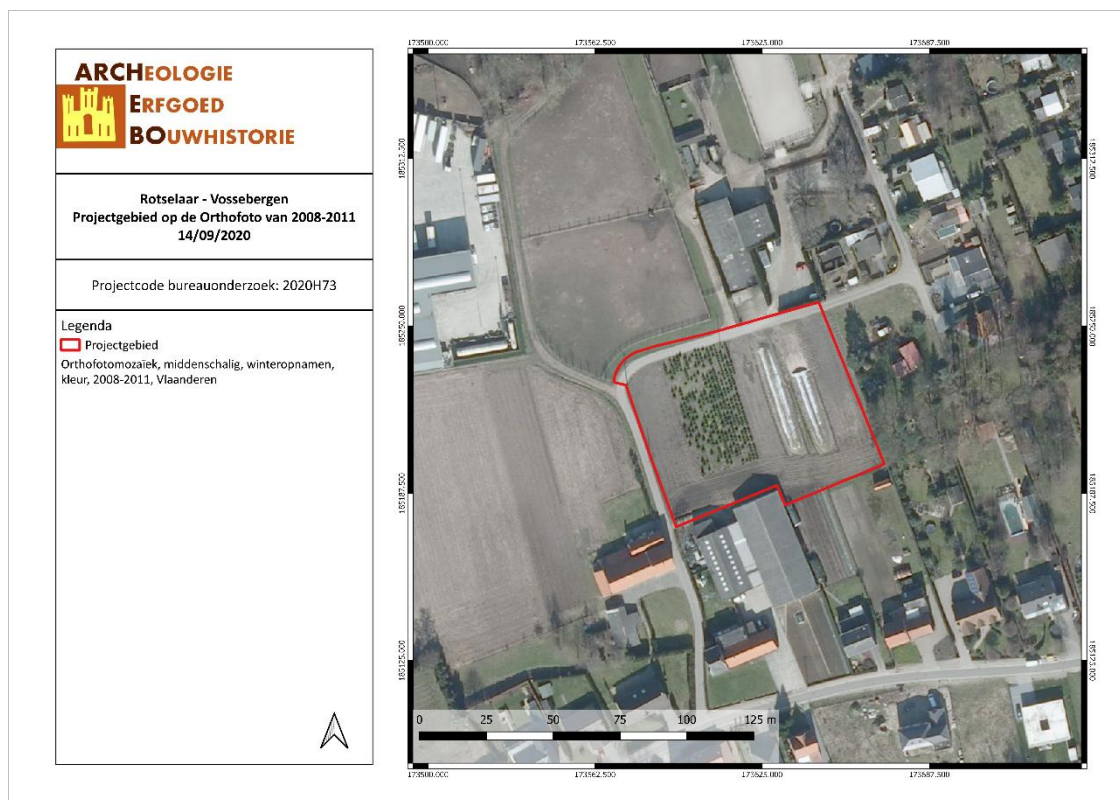

ROVO/20/09/14/27 - Digitale aanmaak

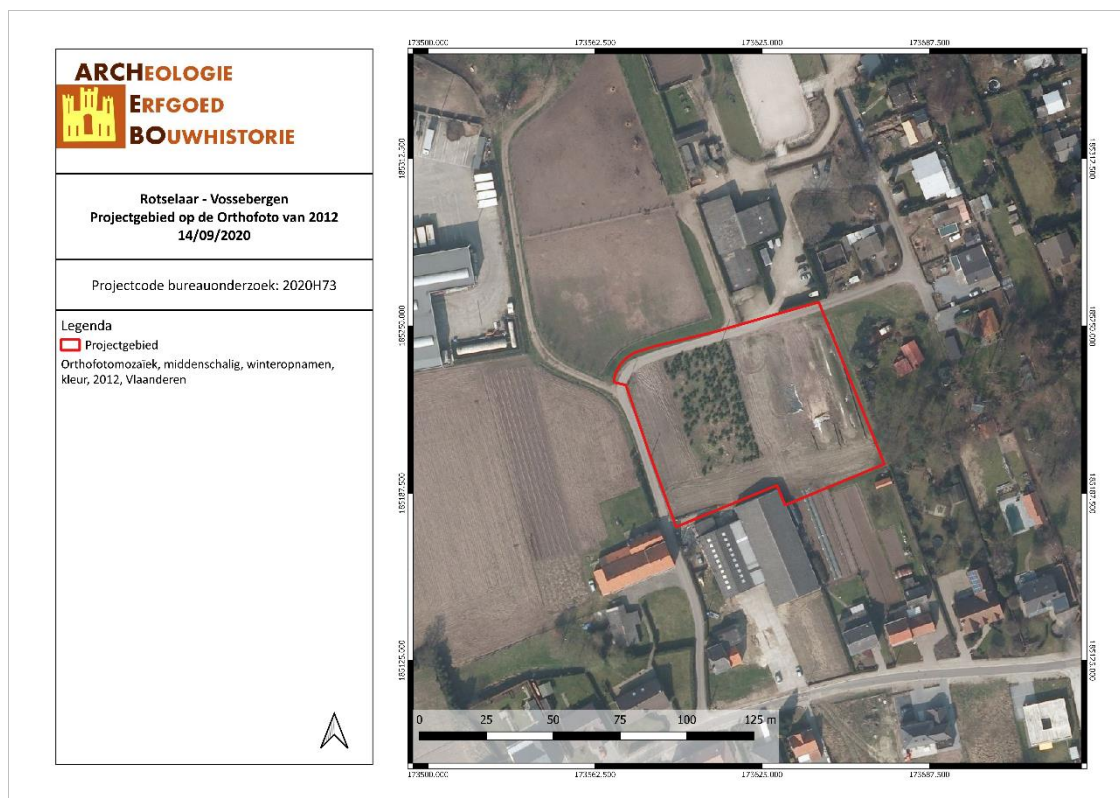
Figuur 32: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 2000-2003 (Geopunt, 2020)

ROVO/20/09/14/28 - Digitale aanmaak

Figuur 33: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 2005-2007 (Geopunt, 2020)

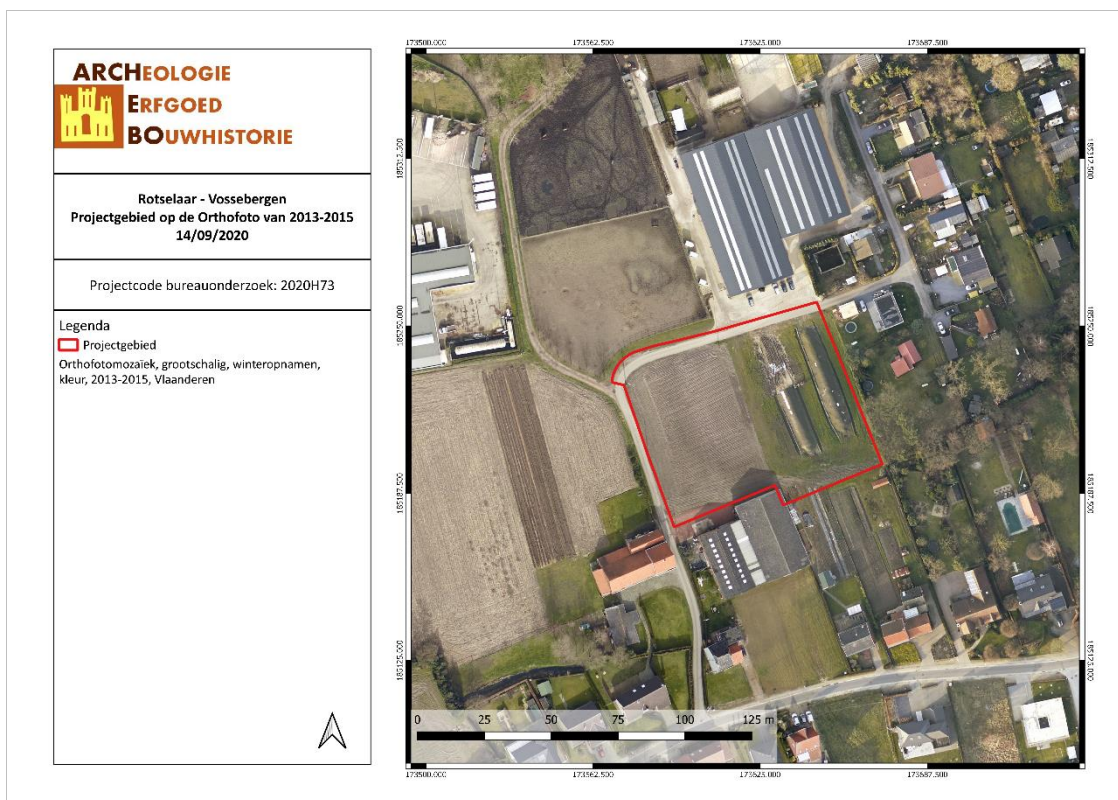

ROVO/20/09/14/29 - Digitale aanmaak

Figuur 34: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 2008-2011 (Geopunt, 2020)

ROVO/20/09/14/30 - Digitale aanmaak

Figuur 35: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 2012 (Geopunt, 2020)

ROVO/20/09/14/31 - Digitale aanmaak

Figuur 36: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 2013-2015 (Geopunt, 2020)

3.4 ARCHEOLOGISCHE VERWACHTING

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal kon worden achterhaald dat het projectgebied onbebouwd is gebleven sinds de tweede helft van de 18de eeuw. Historisch gezien kunnen we voor het projectgebied dan ook spreken van een lage densiteit aan bebouwing.

In de directe en ruime omgeving van het plangebied bevinden zich enkele archeologische waarden. Het betreft de Sint-Jobshoeve uit de Late Middeleeuwen (**CAI 158981**), de Motte aan de Laak uit de Volle Middeleeuwen (**CAI 151669**), enkele greppels uit de Nieuwste Tijd (**CAI 223800**), een site met walgracht uit de Nieuwe Tijd (**CAI 158980**), een redoute uit de 18de eeuw (**CAI 159029**), de Sint-Jan-de-Doperkerk met omliggend kerkhof uit de Late Middeleeuwen en een schans uit de 17de eeuw (**CAI 2470**), een site met walgracht uit de Middeleeuwen (**CAI 1200**), een gepolijste bijl uit het Neolithicum (**CAI 3310**), de pastorie uit de 18de eeuw (**CAI 158978**) en een verdedigingslinie uit de 18de eeuw (**CAI 212736**).

Gezien de nabijheid van natuurlijke waterlopen is er een verwachting op Steentijd. Op basis van deze ligging en de recent vondsten in de omgeving kunnen eveneens sporensites aanwezig zijn.

4 RESULTATEN BUREAUONDERZOEK

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het bureauonderzoek samengevat en geanalyseerd. Deze analyse leidt tot een advies voor een eventueel vervolgonderzoek of voor een vrijgave van het terrein. Dit advies dient bekrachtigd te worden door het Agentschap Onroerend Erfgoed.

4.1 ALGEMEEN

Naar aanleiding van een omgevingsvergunning heeft ARCHEBO bvba een archeologienota opgemaakt voor een projectgebied aan de Vossebergen (zonder huisnummer) in Werchter (Rotselaar, Vlaams-Brabant). Binnen het projectgebied zal de opdrachtgever sociale woningen optrekken. Elke woning wordt voorzien van een terras. Ter hoogte van de Vossebergen (zowel aan de noordelijke als aan de westelijke grens van het projectgebied) vertrekt een wegenis die door het terrein zal lopen en die langs de verschillende woningen loopt. Er worden parkeerplaatsen voorzien, er zullen twee fietsenbergingen en een tuinberging opgetrokken worden en er zullen twee wadi's en een groene zone aangelegd worden. Het projectgebied is ca. 5 274,810 m² groot.

4.2 BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN

Het doel van dit bureauonderzoek was een archeologische evaluatie van het terrein. Hierbij kunnen volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

1. *Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?*

Historische gegevens werden door middel van bronnenonderzoek en cartografisch onderzoek verworven. Cartografisch onderzoek heeft aangetoond dat het projectgebied onbebouwd is gebleven sinds de tweede helft van de 18de eeuw.

In de directe en ruime omgeving van het plangebied bevinden zich enkele archeologische waarden. Het betreft de Sint-Jobshoeve uit de Late Middeleeuwen (**CAI 158981**), de Motte aan de Laak uit de Volle Middeleeuwen (**CAI 151669**), enkele greppels uit de Nieuwste Tijd (**CAI 223800**), een site met walgracht uit de Nieuwe Tijd (**CAI 158980**), een redoute uit de 18de eeuw (**CAI 159029**), de Sint-Jan-de-Doperkerk met omliggend kerkhof uit de Late Middeleeuwen en een schans uit de 17de eeuw (**CAI 2470**), een site met walgracht uit de Middeleeuwen (**CAI 1200**), een gepolijste bijl uit het Neolithicum (**CAI 3310**), de pastorie uit de 18de eeuw (**CAI 158978**) en een verdedigingslinie uit de 18de eeuw (**CAI 212736**).

2. *Welke info valt er te vinden over de voormalige constructies op het terrein?*

Aan de hand van het kaartmateriaal konden we achterhalen dat het projectgebied onbebouwd is gebleven sinds de tweede helft van de 18de eeuw.

3. *Welke archeologische structuren kunnen ter hoogte van het projectgebied verwacht worden op basis van een analyse van het historische kaart- en bronnenmateriaal?*

Op basis van de historische bronnen en kaarten kan geen uitsluitel gemaakt worden in de te verwachten structuren.

4. *In welke mate en in welke zones kan er een recente verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed?*

Het projectgebied is als akkerland en boomgaard benut. Deze landbouwactiviteiten kunnen de bodem verstoord hebben. Het is moeilijk om in te schatten hoe groot deze verstoring is. Toekomstige verstoringen zijn te verwachten bij het bouwen van de sociale woningen, de fietsenbergingen en de tuinberging en bij het aanleggen van de verhardingen en de wadi's.

4.3 SAMENVATTING / ASSESSMENT BUREAUONDERZOEK

In deze samenvatting wordt een kort overzicht gegeven van de werkwijze van het bureauonderzoek en de belangrijkste conclusies. Bovendien wordt een afweging gemaakt van de noodzaak voor verder vooronderzoek voor de locatie.

4.3.1 Samenvatting voor een gespecialiseerd publiek

Binnen het projectgebied zal de opdrachtgever sociale woningen optrekken. Elke woning wordt voorzien van een terras. Ter hoogte van de Vossebergen (zowel aan de noordelijke als aan de westelijke grens van het projectgebied) vertrekt een wegenis die door het terrein zal lopen en die langs de verschillende woningen loopt. Langs deze wegenis, in het zuidwesten van het projectgebied worden parkeerplaatsen voorzien. Langs de Vossebergen worden ook enkele parkeerplaatsen voorzien, aangelegd in grasdallen. In het noorden van het projectgebied zullen twee fietsenbergingen opgetrokken worden, in het oosten van het terrein wordt een tuinberging voorzien. Een groot deel van het projectgebied zal bestaan uit een groene zone. In deze groene zone zullen paden en twee wadi's aangelegd worden. Het projectgebied is ca. 5 274,810 m² groot.

In de directe en ruime omgeving van het plangebied bevinden zich enkele archeologische waarden. Het betreft een gepolijste bijl uit het Neolithicum, een site met walgracht uit de Middeleeuwen, de Motte aan de Laak uit de Volle Middeleeuwen, de Sint-Jobshoeve en de Sint-Jan-de-Doperkerk met omliggend kerkhof uit de Late Middeleeuwen, een site met walgracht uit de Nieuwe Tijd, een schans uit de 17de eeuw, een redoute, een pastorie en een verdedigingslinie uit de 18de eeuw en enkele greppels uit de Nieuwste Tijd.

Aan de hand van het kaartmateriaal konden we achterhalen dat het projectgebied onbebouwd is gebleven sinds de tweede helft van de 18de eeuw.

Op de bodemkaart wordt het terrein gekarteerd als **Zcm(g)** (matig droge zandgronden met een grijze, diepe antropogene A horizont, (g) wijst op de grijze kleur van de plaggenbodem). Het projectgebied is gelegen op een uitloper van een noordwest gerichte helling. Ca. 200m ten noorden van het projectgebied stroomt de Alementersbeek, vanaf ca. 400m ten noorden stroomt De Grote Laak en vanaf ca. 850m ten zuiden stroomt de Demer. In de omgeving van het terrein zijn er ook enkele aftakkingen van De Grote Laak. Het projectgebied ligt volgens het Digitaal Hoogtemodel tussen ongeveer 11 en 11,4 meter boven de zeespiegel.

Gezien de nabijheid van natuurlijke waterlopen is er een verwachting op Steentijd. Op basis van deze ligging en de recent vondsten in de omgeving kunnen eveneens sporensites aanwezig zijn.

4.3.2 Samenvatting voor een niet-gespecialiseerd publiek

Binnen het projectgebied zal de opdrachtgever sociale woningen optrekken. Elke woning wordt voorzien van een terras. Ter hoogte van de Vossebergen (zowel aan de noordelijke als aan de westelijke grens van het projectgebied) vertrekt een wegenis die door het terrein zal lopen en die langs de verschillende woningen loopt. Langs deze wegenis, in het zuidwesten van het projectgebied worden parkeerplaatsen voorzien. Langs de Vossebergen worden ook enkele parkeerplaatsen voorzien, aangelegd in grasdallen. In het noorden van het projectgebied zullen twee fietsenbergingen opgetrokken worden, in het oosten van het terrein wordt een tuinberging voorzien. Een groot deel van het projectgebied zal bestaan uit een groene zone. In deze groene zone zullen paden en twee wadi's aangelegd worden. Het projectgebied is ca. 5 274,810 m² groot.

In de directe en ruime omgeving van het plangebied bevinden zich enkele archeologische waarden. Het betreft een gepolijste bijl uit het Neolithicum, een site met walgracht uit de Middeleeuwen, de Motte

aan de Laak uit de Volle Middeleeuwen, de Sint-Jobshoeve en de Sint-Jan-de-Doperkerk met omliggend kerkhof uit de Late Middeleeuwen, een site met walgracht uit de Nieuwe Tijd, een schans uit de 17de eeuw, een redoute, een pastorie en een verdedigingslinie uit de 18de eeuw en enkele greppels uit de Nieuwste Tijd.

Sinds de tweede helft van de 18de eeuw is het projectgebied onbebouwd gebleven. Landbouwactiviteiten hebben de bodem mogelijk verstoord. Het is moeilijk om in te schatten hoe groot de veroorzaakte verstoring is.

Omwille van de ligging kunnen steentijdsites verwacht worden. Sporensites kunnen eveneens verwacht worden.

4.4 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Uit het bureauonderzoek is gebleken dat de geplande werken het archeologisch bodemarchief zullen verstoren. Dit wordt kort besproken in het 'Programma van maatregelen'.

5 BIBLIOGRAFIE

Publicaties

Acke, Bert, Maarten Bracke, en Julie Hagen. 'Archeologienota Werchter Hogeweg'. Archeologienota - Programma van Maatregelen. Moerbeke-Waas: Acke & Bracke bvba, april 2019.

Bogemans, Frieda. *Toelichting bij de Quartairgeologische Kaart - Kaartblad 24 Aarschot*. Quartairgeologische Kaart. Brussel: Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Afdeling Natuurlijke Rijkdommen en Energie, 2007.

Claesen, Jan, Ben Van Genechten, Giel Verbeelen, Evelien Dirix, Annelien Sys, Evelien Audenaert, Kevin Bouckaert, en Emma Keersmaekers. 'Archeologienota Rotselaar - Beatrijslaan 5-7'. Archeologienota - Verslag van Resultaten. Kortenaeken: ARCHEBO bvba, maart 2018.

Claessens, Sara, Ward Decramer, en Annelies De Raymaeker. 'Nota: Het vooronderzoek aan de Hermansstraat te Werchter'. Nota - Verslag van Resultaten. Tienen: Studiebureau Archeologie bvba, 2018.

De Raymaeker, Annelies. 'Archeologienota: Het archeologisch bureauonderzoek aan de Hermansstraat te Werchter'. Archeologienota - Programma van Maatregelen. Kessel-Lo: Studiebureau Archeologie bvba, 2016.

De Winter, Natasja. 'Archeologienota Rotselaar - Sint-Jansstraat Bouw van een appartementencomplex met ondergrondse parking'. Archeologienota - Verslag van Resultaten. Tongeren: ARON bvba, december 2016.

Decramer, Ward, en Annelies De Raymaeker. 'Archeologienota: De verkaveling aan de Nieuwe Baan te Werchter (Rotselaar)'. Archeologienota. Tienen: Studiebureau Archeologie bvba, 2019.

Gullentops, Frans, en Laurent Wouters. *Delfstoffen in Vlaanderen*. Brussel: Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Departement EWBL, 1996.

Keersmaekers, Emma, en Jeroen Verrijckt. 'Archeologienota Werchter, Tremelobaan'. Archeologienota - Programma van Maatregelen. Beerse: J. Verrijckt Archeologie & Advies bvba, augustus 2020.

Laga, Pieter, Stephen Louwye, en Stéphane Geets. 'Paleogene and Neogene lithostratigraphic units (Belgium)', *Geologica Belgica*, 4/1-2 (2001): 135-52.

Swaelens, Christine, en Piotr Pawelczak. 'Archeologienota Rotselaar - Aarschot, Demermeanders'. Archeologienota - Verslag van Resultaten. Gent: BAAC Vlaanderen bvba, februari 2019.

Van Ranst, E., en C. Sys. *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1 : 20 000)*. Gent: Laboratorium voor Bodemkunde - Universiteit Gent, 2000.

Online bronnen

Agentschap Onroerend Erfgoed. 'Inventaris Onroerend Erfgoed'. Geraadpleegd 17 januari 2017. <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/>.

'Demer- en Laakvallei tussen Aarschot en Werchter'. Geraadpleegd 12 augustus 2020. <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/135002>.

Geopunt Vlaanderen. 'Atlas der Buurtwegen'. Geraadpleegd 2 januari 2017.
<http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>.

'Maurits Gysseling: Toponymisch Woordenboek (1960) p. 1061'. Geraadpleegd 12 augustus 2020.
<http://bouwstoffen.kantl.be/tw/facsimile/?page=1061>.

'Werchter'. In *Wikipedia*, 9 september 2019.
<https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Werchter&oldid=54525768>.

6 FIGURENLIJST

Figuur 1: Criteria bij omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen.....	4
Figuur 2: Situering van het projectgebied en de coördinaten op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2020) .	6
Figuur 3: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2020).....	6
Figuur 4: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2020).....	8
Figuur 5: Situering van het projectgebied op Gewestplan (Geopunt, 2020).....	9
Figuur 6 : Situering van het projectgebied op Provinciale RUP (Geopunt, 2020).....	9
Figuur 7: Inplantingsplan (VAN BESIEN Architects, 2020)	10
Figuur 8: Situering van het projectgebied op Toekomstplan (ARCHEBO bvba, 2020)	11
Figuur 9: Topografische kaart met situering van het projectgebied (Geopunt, 2020).....	12
Figuur 10: Situering van het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel (Geopunt, 2020)	13
Figuur 11: Hoogteprofiel doorheen het plangebied in ZW-NO richting (Geopunt, 2020)	13
Figuur 12: Rotselaar aangegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Geopunt, 2020)	14
Figuur 13: Situering van het projectgebied op de Tertiairgeologische kaart (DOV, 2020).....	15
Figuur 14: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/200.000 (DOV, 2020)	16
Figuur 15: Uitleg van het type volgens de quartairgeologische kaart, schaal 1/200.000 (DOV, 2020)	16
Figuur 16: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/50.000 (DOV, 2020)	17
Figuur 17: Situering van het projectgebied op de bodemkaart Vlaanderen (DOV, 2020)	18
Figuur 18: Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart (Geopunt, 2020).....	18
Figuur 19: Bodemgebruik in de omgeving van het plangebied volgens de bodemgebruikskaart (Geopunt, 2020).....	19
Figuur 20: Kaart met aanduiding van het projectgebied en de vondstlocaties uit de CAI (CAI, 2020)	21
Figuur 21: Kaart met situering van het projectgebied en IOE-relicten op GRB-basiskaart (IOE, 2020)	23
Figuur 22: Detail uit de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2020).....	25
Figuur 23: Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen (Geopunt, 2020)	26
Figuur 24: Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen (Geopunt, 2020)	27
Figuur 25: Situering van het projectgebied op de Poppkaart (Geopunt, 2020)	27
Figuur 26: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1873 (Cartesius, 2020).....	28
Figuur 27: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1904 (Cartesius, 2020).....	29
Figuur 28: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1939 (Cartesius, 2020).....	29
Figuur 29: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1969 (Cartesius, 2020).....	29
Figuur 30: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1981-1989 (Cartesius, 2020)	30
Figuur 31: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 1979-1990 (Geopunt, 2020).....	30
Figuur 32: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 2000-2003 (Geopunt, 2020).....	31
Figuur 33: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 2005-2007 (Geopunt, 2020).....	31
Figuur 34: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 2008-2011 (Geopunt, 2020).....	32
Figuur 35: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 2012 (Geopunt, 2020)	32
Figuur 36: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 2013-2015 (Geopunt, 2020).....	33

7 PLANNENLIJST

ROVO/20/09/14/1 - Digitale aanmaak	6
ROVO/20/09/14/2 - Digitale aanmaak	6
ROVO/20/09/14/3 - Digitale aanmaak	8
ROVO/20/09/14/4 - Digitale aanmaak	9
ROVO/20/09/14/5 - Digitale aanmaak	11
ROVO/20/09/14/6 - Digitale aanmaak	12
ROVO/20/09/14/7 - Digitale aanmaak	13
ROVO/20/09/14/8 - Digitale aanmaak	14
ROVO/20/09/14/9 - Digitale aanmaak	15
ROVO/20/09/14/10 - Digitale aanmaak	16
ROVO/20/09/14/11 - Digitale aanmaak	17
ROVO/20/09/14/12 - Digitale aanmaak	18
ROVO/20/09/14/13 - Digitale aanmaak	18
ROVO/20/09/14/14 - Digitale aanmaak	19
ROVO/20/09/14/15 - Digitale aanmaak	21
ROVO/20/09/14/16 - Digitale aanmaak	23
ROVO/20/09/14/17 - Digitale aanmaak	25
ROVO/20/09/14/18 - Digitale aanmaak	26
ROVO/20/09/14/19 - Digitale aanmaak	27
ROVO/20/09/14/20 - Digitale aanmaak	27
ROVO/20/09/14/21 - Digitale aanmaak	28
ROVO/20/09/14/22 - Digitale aanmaak	28
ROVO/20/09/14/23 - Digitale aanmaak	29
ROVO/20/09/14/24 - Digitale aanmaak	29
ROVO/20/09/14/25 - Digitale aanmaak	30
ROVO/20/09/14/26 - Digitale aanmaak	30
ROVO/20/09/14/27 - Digitale aanmaak	31
ROVO/20/09/14/28 - Digitale aanmaak	31
ROVO/20/09/14/29 - Digitale aanmaak	32
ROVO/20/09/14/30 - Digitale aanmaak	32
ROVO/20/09/14/31 - Digitale aanmaak	33